

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Docent Beeldende Kunst en Vormgeving
(DBKV)

voltijd

Hanzehogeschool Groningen

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Docent Beeldende Kunst en Vormgeving
(DBKV)

voltijd

Hanzehogeschool Groningen

CROHO nr. 39100

Hobéon Certificering

Datum

30 oktober 2013

Auditteam

Drs. W.G. van Raaijen, voorzitter

P. Hagens

M. van Tilburg, MEd

L. Hoogkamer

Secretaris

H.R. van der Made

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	9
4.	OORDELEN OP NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	11
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	31
6.	AANBEVELINGEN	33
BIJLAGE I	Scoretabel	35
BIJLAGE II	Opleidingsspecifieke eindkwalificaties	37
BIJLAGE III	Schematisch overzicht opleidingsprogramma	39
BIJLAGE IV	Programma, werkwijze en beslisregels	45
BIJLAGE V	Lijst geraadpleegde documenten	49
BIJLAGE VI	Overzicht auditteam	51

1. BASISGEGEVENS

Administratieve gegevens

NAAM INSTELLING	Hanzehogeschool Groningen, Academie Minerva
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Behaald
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Docent Beeldende Kunst en Vormgeving
registratienummer croho	39100
domein/sector croho	Kunst
oriëntatie opleiding (hbo – wo)	Hbo
niveau opleiding (associate degree – bachelor – master)	Bachelor
graad en titel	Bachelor of fine Arts in Education (BFAEd)
aantal studiepunten (ec's)	240 EC
afstudeerrichtingen	-
onderwijsvorm(en)	Competentiegericht onderwijs
locatie(s)	Groningen
variant(en)	Voltijd, incl. Stroom Verkort
relevante lectoraten	Beeld in Context Popcultuur, Duurzaamheid en Innovatie
datum audit / opleidingsbeoordeling	22 mei 2013

Kwantitatieve gegevens

Instream (aantal)	2007	2008	2009	2010	2011	2012
▪ voltijd	20	18	16	18	18	19
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar	2007	2008	2009	2010	2011	2012
▪ voltijd ¹	30.0	20.0	7.1	33.3	25.0	
uit de hoofdfase				2006	2007	2008
▪ voltijd ²				21.4	28.6	8.38
rendement (percentage) ³				2006	2007	2008
voltijd				78.6	71.4	66.7
docenten (aantal + fte)			aantal		Fte	
▪ voltijd			14		3.3	
opleidingsniveau docenten (percentage) ⁴			Bachelor	Master	PhD.	
▪ voltijd			7	6	1	
docent-student ratio ⁵						
▪ voltijd			19.2			
contacturen (aantal) ⁶			1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
▪ voltijd			13.9	12.8	10.3	4.6

¹ Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

² Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

³ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁴ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

⁵ De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

⁶ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

2. SAMENVATTING

De bacheloropleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving (DBKV) leidt op tot een volledige eerstegraads en tweedegraads lesbevoegdheid (ongedeeld/ongegradeerd) voor de brede beroepspraktijk van onderwijs en kunsteducatie. De student ontwikkelt artistieke competenties naast kennis van kunst, cultuur en esthetica; voor zijn docentschap verwerft hij didactische en onderwijskundige vaardigheden, die in projecten en stages worden geoefend.

1. Beoogde eindkwalificaties

De opleiding DBKV is ingebed in de kunstacademie Minerva, waardoor de opleiding – althans voor de noordelijke provincies – een onderscheidend karakter heeft. Werkveldvertegenwoordigers en alumni, met wie het panel sprak, zagen dit als een duidelijke meerwaarde ten opzichte van studenten die in een soortgelijk programma binnen de context van een lerarenopleiding afstuderen.

Bij de vernieuwing van de opleiding sinds 2009 is er als het ware ‘van achteren naar voren’ gewerkt door de vakinhoud in het programma te koppelen aan de landelijke, vernieuwde kennisbasis en competentieset. Daardoor is er in de vernieuwingsslag tempo gemaakt en is de opleiding tegelijkertijd dicht bij de eigen traditie gebleven.

De eindkwalificaties, die een verbijzondering vormen van de zogenaamde SBL-competenties, zijn landelijk gevalideerd en bevatten op zichzelf alle karakteristieken die van een hbo-bachelor docent in de beeldende kunst en vormgeving mag worden verwacht. Zowel de internationale dimensie als de onderzoekscomponent zijn erin opgenomen.

Een volgende slag zou, naar het oordeel van het panel, kunnen zijn dat vanuit de eigen traditie van de opleiding sterkere profileringskeuzes worden gemaakt, die hun vertaling vinden in de eindkwalificaties. Dit betreft dan met name de verdere uitwerking en prononcering van artistiek versus praktijkgericht onderzoek en de zogenaamde ‘dikke en dunne lijnen’ als ruggengraat van het programma.

In hogeschoolverband, binnen de Academie Minerva en ook in de opleiding wordt, naar het oordeel van het panel, nogal kwistig met thema’s en karakteristieken gestrooid, die – zo al mogelijk – niet alle hun vertaling vinden in de opleiding. Meer focus, zowel in de eindkwalificaties zelf, alsook op onderscheidende en voor de opleiding passende thema’s zou op Standaard 1 tot het oordeel ‘goed’ kunnen leiden. Dit is vooralsnog niet het geval, zodat het panel de beoogde eindkwalificaties van de opleiding nu kwalificeert als ‘voldoende’.

2. Onderwijsleeromgeving

Curriculum

De opleiding heeft vanaf 2009 haar programma verbeterd. Dat heeft geleid tot zichtbaar meer samenhang. Het opleidingsprogramma is concentrisch van opbouw; de aangebrachte leerlijnen zijn weliswaar niet altijd direct herkenbaar voor studenten, maar de docenten onderkennen en onderhouden ze. Voor de studenten vormen de ‘dikke lijn’ en de ‘dunne lijn’ de ankers in de programmering: afhankelijk van de studiefase ligt de focus altemeer op de beroepsvoorbereidende component of op de beeldende vormingscomponent, waardoor – zo bevestigen studenten – de studeerbaarheid is verbeterd ten opzichte van eerdere jaren. Het panel heeft vastgesteld dat met het geboden programma de eindkwalificaties van de opleiding volledig worden afgedekt.

Het vernieuwde curriculum sluit goed aan op de verwachtingen van studenten. De doorgevoerde wijzigingen hebben ook de flexibiliteit vergroot: het programma biedt de studenten immers ook de mogelijkheid tot het volgen van multidisciplinaire vakklassen, die hen dankzij medestudenten en docenten van andere opleidingen stimuleren tot nieuwe inzichten. Deze zogenaamde flexibele schil wordt door de studenten zeer gewaardeerd, geeft ze de mogelijkheid een persoonlijk studieplan op te stellen, en is een volwaardig onderdeel van het curriculum.

De door de opleiding gebruikte literatuur is voldoende actueel en internationaal gericht. Er vinden ook buitenlandstages plaats en de daarin opgedane ervaringen worden gebruikt in de opleiding.

Stages vinden zowel in het VO, het PO, Speciaal Onderwijs als ook in het buitenschoolse werkveld plaats, afhankelijk van de gekozen specialisatie.

Het programma kent een herkenbare onderzoeksleerlijn, die in samenwerking met het lectoraat is ontwikkeld. De twee hoofdthema's 'Energy' en 'Healthy Ageing' zijn weliswaar verbonden met de inhoud van het programma en worden in samenhang met de lectoraten geëxploreerd, maar de studenten hebben deze thema's (nog) niet op het netvlies. De relatie die het onderwijs onderhoudt met het kenniscentrum van Minerva wordt door de meeste studenten nog niet als zodanig herkend en wordt in de vakklassen (in de 'flexibele schil') als 'theoretisch' beschouwd. De visie van het Kenniscentrum 'kunst en samenleving' is **niet** herkenbaar in het onderwijsprogramma. Het panel vindt dit jammer en een punt voor verbetering. De studenten zien hun artistieke ontwikkeling nu vooral als een individueel en intrinsiek gemotiveerd proces.

In het reguliere programma, en ook in de verkorte opleiding, krijgen de studenten ruime mogelijkheden zich op de breedte van het werkveld te oriënteren, hoewel sommigen van de verkorte opleiding stelden het lastig te vinden om in de twee opleidingsjaren de volle breedte van het werkveld te leren kennen. Het programma van het verkorte programma biedt hiertoe wel workshops en ook is er een zogenaamde stagewerkplaats, waarin cases worden besproken n.a.v. ervaringen van studenten, die dan met andere studenten worden besproken (intervisie). Ook biedt de opleiding een ruime keuzemogelijkheid aan stageomgevingen, ook in het buitenschoolse domein. Stages worden begeleid door een stagebegeleider vanuit de opleiding aan wie studenten zeiden veel te hebben.

Internationalisering en actualiteit komen terug in verschillende programmaonderdelen en ook in het Studium Generale Minerva. Een verdere versterking van de internationale oriëntatie, bijvoorbeeld in de richting van (meer) internationale stages verdient aanbeveling.

De aanwezigheid in de academie van een Projectbureau, excellentieprogramma, lectoraten en leergroepen leveren alle een bijdrage aan de verdere ontwikkeling en uitvoering van het opleidingscurriculum. Er is bovendien sprake van een discours in de opleiding over ontwikkelingsrichting, het niveau van het programma en de afstudeerfase.

Het panel beoordeelt het programma dan ook als inhoudelijk dekkend voor zijn doelstellingen, samenhangend in zijn uitvoering en zondermeer studeerbaar. Het paneloordeel over het curriculum van de opleiding luidt dan ook 'goed'.

Personeel

De betrokkenheid van docenten bij 'hun' opleiding is groot. Het docentenbestand is divers en de motivatie om de juiste studenten af te leveren, aanzienlijk. Docenten hebben doorgaans kleine aanstellingen (zie hierna). Daarnaast onderhoudt een groot aantal docenten een praktijk in het beeldend werkveld. De opleiding kent de functie van hogeschooldocent, die met een ruimere formatie en een eigen opdracht wordt ingezet op ontwikkeltaken. Hierdoor wordt ook de cohesie in het docententeam versterkt.

Ondanks het grote aantal beperkte aanstellingen van docenten, slaagt de opleiding er goed in de samenhang binnen het programma te borgen. Dit gebeurt ondermeer door periodiek verschillende bijeenkomsten te beleggen over het curriculum als geheel, maar ook op onderdelen (zogenaamd 'groot overleg' en 'beeldend overleg'). Ook worden de besprekingen van het beeldend werk van studenten door het docententeam gezamenlijk gedaan, zodat op dit punt ook een enigszins uniform beeld en een gemeenschappelijk taal voor het beeldend werk wordt ontwikkeld en gecultiveerd.

Een sterk punt vindt het panel de cohesie in de driehoek SLB, mentor en tutor; zij verbinden de verschillende opleidingsdelen van de student met elkaar, waardoor hij een goede programmatische samenhang ervaart, en zij reflecteren met de student over zijn beeldende en beroepsvormende ontwikkeling.

De Hanzehogeschool leidt haar tutoren zelf op. Met name deze groep docenten vervult een cruciale en stimulerende rol bij de studievoortgang van de studenten, ondermeer doordat zij hen begeleiden door hun gehele studie en daarbij geregeld reflectiegesprekken voeren, die de basis vormen voor de artistieke, beroepsmatige en persoonlijke ontwikkeling van de DBKV-student.

De bereikbaarheid van de parttimedocenten heeft eveneens de aandacht van de opleiding. Veel gebeurt via digitale media en docenten blijken, zo stelden studenten, zeer bereid om ook buiten de gangbare uren om beschikbaar te zijn voor consulten en begeleiding.

Ook is er oog voor scholing van docenten. Zo stimuleert de hogeschool docenten met een hbo-Bachelorgraad hun Masterdiploma te behalen in hun eigen vakgebied. Dit beleid, zo bleek tijdens de audit, wordt door menig docent ook daadwerkelijk opgevolgd.

Met name door de sterke betrokkenheid van de docenten bij hun studenten, de aanwezigheid van een goede balans tussen de vakdidactische inbreng, de artistieke deskundigheid en de in het docentekorps aanwezige coachingskills met het oog op de beroepsvoorbereiding, brengt het panel tot het oordeel 'goed' voor de kwaliteit van de docenten.

Voorzieningen

Het panel beoordeelt de ambiance waarin studenten en docenten dagelijks werken als fraai en inspirerend. De omgeving is passend voor een kunstopleiding of, zoals een van de panelleden het uitdrukte: 'Je komt ergens binnen'. Studenten lijken er dan ook graag te werken, niet alleen tijdens de contacturen, maar ook daarbuiten. Het panel beoordeelt de fysieke leeromgeving dan ook als een kwalitatief goede *learning community*. De werkplaatsen vindt het panel voldoende geoutilleerd voor een Docentenopleiding Beeldende Kunst en Vormgeving. Ook zijn de voorzieningen op ICT-gebied sober, edoch doeltreffend. Studenten kunnen er goed mee uit de voeten en zien hierin geen aanleiding voor verbetering.

Studenten zijn buitengewoon ingenomen met het functioneren van het Projectbureau. Dit brengt projectvragen uit de omgeving (tentoonstellingen, evenementen, symposia, etc.) samen met de interne vragen/mogelijkheden en vormt een belangrijke en concrete wissel tussen opleiding en werkveld. Daardoor kan ondermeer het beoogde ondernemerschap van de docent beeldende kunst en vormgeving praktisch gestalte krijgen.

Het panel beoordeelt het voorzieningenniveau voor de opleiding DBKV van de Academie Minerva dan ook als 'goed'.

Met name (i) de kwaliteit van de '*learning community*', die in sterke mate wordt gecreëerd door de prettige, kleinschalige en uitnodigende ambiance van de schoolgebouwen en (ii) de effectieve inzet voor de opleiding DBKV van het projectbureau bij het faciliteren van studenten in het opdoen van vaardigheden in cultureel ondernemerschap, brengen het panel tot het oordeel 'goed' voor het onderdeel 'voorzieningen'.

3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding hanteert een toetsplan dat recent is opgesteld en afgestemd op het binnen de academie vastgestelde toetsbeleid. Het toetsplan is voor de examen- en toetscommissie leidend bij het inrichten van de toetsing en beoordeling. De opleiding toetst gedurende het programma en in de afstudeerfase beide componenten van de beroepsuitoefening, zowel de beeldende als de beroepsvoorbereidende. Het meer betrekken van het portfolio als basis voor de eindbeoordeling heeft de aandacht van de opleiding.

Recent werden de beoordelingsformulieren aangepast, waardoor – zoals het panel overtuigend heeft kunnen waarnemen – de transparantie in de beoordeling sterk is verbeterd.

Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding beschikt over een solide systeem van toetsen en beoordelen, dat enerzijds inhoudelijk goed is afgestemd op de beoogde eindkwalificaties en, anderzijds, qua vormgeving passend is voor competentiegericht onderwijs. Ook de studenten zijn door de helder gestelde documentatie goed op de hoogte van wat er van hen wordt verwacht.

Het enige punt van kritiek dat de studenten ventileerden was dat de toetsresultaten soms te lang op zich laten wachten en dat herkansingen nogal kort op de initiële toets worden gepland, zodat de voorbereidingstijd aan de korte kant is. Een aspect waarvoor het opleidingsmanagement zegt aandacht te hebben.

De academie beschikt over een examencommissie, waarin de opleiding DBKV is vertegenwoordigd. Het panel vindt de examencommissie voldoende toegerust om de kwaliteit van de opleiding op het punt van toetsen en beoordelen te kunnen borgen. Zij is daadwerkelijk betrokken bij de opleiding, beoordeelt zelfstandig de kwaliteit en procesgang van eindexamens, stuurt zelf het verbeterproces aan en is – onder andere via de gemandateerde toetscommissie – in controle over de kwaliteit van de toetsing.

De eindwerkstukken die het panel heeft ingezien, demonstreerden op overtuigende wijze de verbeterlagen die de opleiding de afgelopen twee jaren heeft doorgevoerd. Trof het panel bij de oudere lichting studenten nog werkstukken aan van mindere kwaliteit en één die het onder de maat vond, ten aanzien van de dossiers van na 2011 was dit geenszins meer het geval. Enkele beoordeelde het panel zelfs als van bovengemiddeld niveau. Een oordeel dat in hoge mate werd bevestigd door de tijdens de audit aanwezige vertegenwoordiging van het regionale werkveld.

Het recente karakter van de doorgevoerde verbeteringen rechtvaardigt naar het oordeel van het panel nu nog geen 'goed' op Standaard 3, hoewel bij bestending van het ingezette beleid dit op termijn zeker tot de mogelijkheden behoort. Op dit moment beoordeelt het panel Standaard 3 met een 'voldoende'.

Algemene conclusie:

Er is sprake van een gedegen opleiding die de afgelopen jaren forse verbeteringen heeft doorgevoerd. De opleiding is erin geslaagd een samenhangend programma te realiseren, waarin om beurten de focus wordt gelegd op de vaktechnische component van de beroepsuitoefening en de beroepsvoorbereidende component. Deze 'dikke' en 'dunne' lijnen in het programma hebben de studeerbaarheid duidelijk vergroot, evenals de inzet van krachtige tutores die de studenten gedurende het gehele programma coachen en uitdagen.

Een ander aspect dat indruk maakt, is de grote betrokkenheid van de docenten. Ondanks de vele kleine aanstellingen is het opleidingsmanagement erin geslaagd een stevige samenhang in het docententeam te bewerkstelligen. De docenten zijn naast hun docentschap ook vrijwel allen werkzaam in de beroepspraktijk.

Dit, tezamen met een fysieke leeromgeving die qua werkplaatsfaciliteiten niet direct 'state-of-the-art' kan worden genoemd, maar die door zijn inrichting en kleinschaligheid inspireert, en daarmee de 'learning community' ook daadwerkelijk faciliteert, zorgt voor een aantrekkelijke opleiding die docenten beeldende kunst en vormgeving aflevert van het beoogde hbo-bachelorniveau.

Met een 'voldoende' op Standaard 1, een 'goed' op Standaard 2 en een 'voldoende' op Standaard 3 komt het panel op grond van de beslisregels van de NVAO tot het eindoordeel 'voldoende' voor de opleiding als geheel.

Den Haag, 30 oktober 2013

Drs. W.G. van Raaijen,
voorzitter

H.R. van der Made,
secretaris

3. INLEIDING

De opleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving (DBKV) maakt deel uit van de Academie Minerva.

Academie Minerva is een van de 17 *schools* van de Hanzehogeschool Groningen. De academie omvat de onderdelen Beeldende Kunst en Vormgeving, Frank Mohr International Masters (FMI Masters) en de Academie voor Popcultuur (gevestigd in Leeuwarden).

Beeldende Kunst en Vormgeving telt drie bacheloropleidingen: *Autonome Beeldende Kunst (ABK)*, *Vormgeving (VG)* en *Docent Beeldende Kunst en Vormgeving (DBKV)*.

Karakteristiek van de opleiding

De bacheloropleiding DBKV leidt op tot een volledige eerstegraads en tweedegraads lesbevoegdheid (ongedeeld/ongegradeerd) voor een brede beroepspraktijk in het onderwijs en de kunsteducatie.

De opleiding kent geen uitstroomprofielen, maar een specialisatie in het vierde jaar. Daarbij ligt het accent op vmbo, havo, vwo en het cultureel ondernemerschap.

De opleiding DBKV is bewust gepositioneerd in de Academie Minerva. Voor de noordelijke provincies is dit de enige DBKV-opleiding die wordt verzorgd in een omgeving waarin de focus sterk ligt op beeldende kunst en vormgeving, en die niet wordt uitgevoerd binnen de context van een lerarenopleiding, zoals bijvoorbeeld bij de NHL het geval is.

De opleiding biedt studenten dan ook ruimschoots mogelijkheden ervaring op te doen met beeldende processen en ontwerpprocessen op het niveau van een kunstacademie, en beoogt daarmee bij studenten een eigen artistieke identiteit te ontwikkelen. De student verwerft de artistieke competenties naast kennis van kunst, cultuur en esthetica. In de beroepsvoorbereiding leert de student de theorie en de praktijk van het docentschap. Naast reguliere lessen en stages gebeurt dit door het verkrijgen van didactische en onderwijskundige vaardigheden die in projecten en stages worden getraind.

Verkorte variant

Voor afgestudeerde bachelors autonome beeldende kunst en vormgeving bestaat de mogelijkheid van een verkorte tweejarige opleiding.

Waar het programma en/of de studiecondities voor het verkorte traject afwijken van dat van het vierjarige programma, wordt dit in het rapport afzonderlijk vermeld. Waar dit onderscheid niet wordt gemaakt, geldt dat de uitvoeringspraktijk voor beide varianten gelijk is.

Inbedding van deze opleiding in de Academie Minerva

De opleiding maakt intensief gebruik van de inbedding in de Academie. Structureel benut de opleiding de professionele werkplaatsen met ondersteuners. Ook maakt zij gebruik van het lesaanbod van de opleidingen ABK en VG, waar studenten hun specialisatie kunnen doen.

De opleiding benut eveneens de mogelijkheden van de projectbureaus; deze organisatieonderdelen bieden 'transferluiken' tussen de opleiding en het werkveld.

Ook is er de zogenaamde 'flexibele schil'. Die bestaat eruit dat de verschillende opleidingen delen van hun onderwijs onderbrengen in een soort van 'Studium Generale', het 'studielandschap' waarvan alle studenten gebruik kunnen maken.

En tot slot dragen alle opleidingen binnen de academie Minerva bij aan de podiumfunctie met presentaties van gastsprekers, docenten, studenten, kunstenaars, vormgevers, opdrachtgevers en representanten van het domein cultuur (en met name de kunst).

Opvolging vorige accreditatie

De opleiding scoorde bij de accreditatie in 2007 op alle aspecten de kwalificatie 'goed'. De facetten (i) 'eisen HBO', (ii) 'toetsen en beoordeling', (iii) 'materiële voorzieningen' en (iv) 'rendementen' werden beoordeeld met een 'voldoende' in plaats van een 'goed'. Het panel maakte in dat verband toen de volgende opmerkingen:

- (i) De kennis van kunstgeschiedenis en toepassing in eindscripties moet nog naar een hoger niveau worden getild;
- (ii) Het proces rond de formalisering van de toetsen is nog niet afgerond;
- (iii) Er is sprake van een te krappe huisvesting, maar op middellange termijn is nieuwbouw voorzien;
- (iv) De opleiding voldoet aan de streefnormen, op één na (inschrijvingsduur langer dan 4,5 jaar).

Voor zover de benoemde aspecten relevant zijn in de onderhavige beoordeling zijn deze door het panel tijdens de visitatie meegenomen. Het panel heeft in ieder geval vastgesteld dat de opleiding naar aanleiding van de vorige accreditatieaudit op alle vier de punten acties heeft gerealiseerd.

Opzet onderhavige accreditatietraject

De beoordeling van de hbo-bacheloropleiding DBKV van de Hanzehogeschool maakt deel uit van een reeks audits die Hobéon in 2013 uitvoert bij de Hanzehogeschool/Academie Minerva. Het betreft, naast de opleiding DBKV, de hbo-bachelors Autonome Beeldende Kunst en Vormgeving, en een drietal masteropleidingen van het Frank Mohr Instituut (FMI-Masters).

Deze opleidingen zijn alle gevestigd in de Academie Minerva te Groningen en maken gebruik van dezelfde onderwijsfaciliteiten, (gedeeltelijk) hetzelfde management, de kwaliteitszorgstructuur, het Kenniscentrum Kunst en Samenleving, de centrale examencommissie en (sommige) programmatische onderdelen. Binnen de Academie Minerva is voor alle opleidingen op academieniveau (en soms op hogeschoolniveau) beleid geformuleerd ten aanzien van internationalisering, toetsen en beoordelen, kwaliteitszorg en profileringsthema's. De Hanzethema's zijn 'energie', 'duurzaamheid' en 'healthy aging'.

In een inleidende audit zijn de hiervoor genoemde onderwerpen door het panel onderzocht en waar de uitkomsten van de gevoerde gesprekken relevant zijn voor de daarna uitgevoerde beperkte opleidingsbeoordelingen, maken de bevindingen en oordelen van het panel dat deze 'generieke' audit heeft uitgevoerd, deel uit van de accreditatierapporten van alle door Hobéon in dit kader gevisiteerde opleidingen.

Voorafgaand aan de audit bij de opleiding DBKV heeft het auditteam met verschillende gesprekspartners over de hiervoor genoemde generieke thema's gesproken. Het programma van deze audit is – in aanvulling op het auditprogramma van de opleidingsaudit – opgenomen in de Bijlage 1 bij dit rapport.

Nieuw en oud curriculum

De opleiding heeft in het studiejaar 2011-2012 het curriculum in de jaren 1 en 3 aangepast. In het studiejaar 2012-2013 (het jaar van visitatie) zijn de jaren 2 en 4 gewijzigd. Ten tijde van de audit studeerden alle studenten in het nieuwe, c.q. aangepaste, curriculum (zie ook Standaard 2). Het panelonderzoek heeft dan ook volledig betrekking op dit vernieuwde programma.

4. OORDELEN OP NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor-master) en oriëntatie (hbo-wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Het landelijke HBO-netwerk kunstvakdocentenopleiding (KVDO) heeft in juli 2012 een set vernieuwde competenties voor de docentenopleidingen vastgesteld. Deze zijn in februari 2013 door het afnemende werkveld gevalideerd.

De doorgevoerde wijzigingen ten opzichte van het vorige opleidingsprofiel (2004) betreffen met name (i) het vermogen tot cultureel ondernemerschap en (ii) het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden.

In het opleidingsprofiel voor de bachelor-docentenopleidingen in de kunsten (DBKV, Docent Dans, Docent Muziek, Docent Theater) zijn de wettelijk vastgestelde SBL-competenties herkenbaar verwerkt en – in afstemming met de eisen van het afnemende werkveld – in één set van vijf samenhangende competenties samengebracht.

Het opleidingsprofiel voor alle kunstvakdocentenopleidingen bestaat uit vijf competenties: (i) de artistieke, (ii) de pedagogisch-didactische, (iii) de interpersoonlijke, (iv) de omgevingsgerichte en (v) de kritisch-reflectieve component. Aan deze vijf competenties moeten alle beginnende docenten in het kunst-educatieve werkveld voldoen. Deze eindkwalificaties zijn uitgewerkt naar generieke gedragsindicatoren en per opleiding zijn nog eens specifieke gedragsindicatoren geformuleerd.

Zo wordt bijvoorbeeld ten aanzien van de pedagogische-competentie van alle kunstvakdocenten verwacht dat deze 'randvoorwaarden creëert (sfeer, organisatie, opdrachten, materialen, fysieke ruimte) die de lerenden in staat stellen zelfstandig en in groepen te kunnen leren.' Voor de afgestudeerde DBKV-docent is dit vervolgens nog gespecificeerd in de volgende gedragsindicatoren:

- (1) richt de onderwijssituatie zo in dat ieder individu de ruimte krijgt om zich beeldend te ontwikkelen;
- (2) bevordert zelfstandigheid van de lerende maar stimuleert ook samenwerking en leren van elkaar;
- (3) biedt leerlingen/deelnemers een veilige en krachtige leer- en werkomgeving waarbinnen interesse in beeldende kunst en vormgeving wordt gewekt en levend gehouden.

De eindcompetenties van de opleiding zijn, behalve met de SBL-competenties gericht op het docentschap waartoe het programma opleidt, ook goed te verbinden met de zogenaamde Dublin Descriptoren en/of de generieke hbo-kwalificaties. De opleiding heeft deze afstemming op het hbo-bachelorniveau van de door haar beoogde doelstellingen aan het panel in een afzonderlijk document afdoende inzichtelijk gemaakt.

Het volledige opleidingsprofiel is als bijlage I bij dit rapport gevoegd.

Onderzoek

Het ontwikkelen van een onderzoekende houding en het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek maakt expliciet en stevig deel uit van het opleidingsprofiel (ondermeer aanwezig in de gedragsindicatoren 24, 25, 32 en 34). Het panel vindt deze competentie op een goede wijze in de eindkwalificaties verwerkt.

In een onderliggend beleidsdocument⁷ heeft Academie Minerva haar visie op praktijkgericht onderzoek uitgewerkt. Daarin staat ondermeer dat de Academie Minerva zich binnen de noordelijke regio tot partner ontwikkelt in onderwijs en onderzoek. Het ontwikkelen van doorlopende onderzoekleerlijnen door iedere opleiding, en het doorlopen van die leerlijnen van Bachelors naar Masters, moet daarvan het resultaat zijn. Verder wordt de rol van het Kenniscentrum beschreven in het streven substantieel deel te nemen aan (internationale) onderzoeksprojecten. De drie lectoraten van het Kenniscentrum Kunst & Samenleving – Life long Learning in Music & the Arts, Popular Culture, Sustainability & Innovation (PSI) en Image in context (IIC) – sluiten daarbij aan op de onderzoeksthema's van de Hanzehogeschool: *Life long learning* en *Energy*. Gelet op het 'verse' karakter van het visiedocument, verkeert de uitvoering nog in het beginstadium (zie Standaard 2).

Internationale oriëntatie

Als onderdeel van de omgevingsgerichte competentie vermeldt het opleidingsprofiel ten aanzien van de kunstvakdocent: 'signaleert actuele ontwikkelingen in de *internationale* samenleving en verbindt deze aan de beroepspraktijk.' De DBKV-specifieke uitwerking daarvan impliceert als vanzelfsprekend de internationale dimensie:

- (1) onderzoekt hoe hij zich in houding en visie verhoudt tot actuele maatschappelijke, beeldende en educatieve ontwikkelingen;
- (2) zet zijn kennis van de organisatiestructuur van de binnen- en buitenschoolse kunsteducatie in om het onderwijs op de werkplek adequaat te organiseren.

In haar onderwijsvisie⁸ wordt de vanzelfsprekendheid voor de opleiding van haar internationale oriëntatie expliciet geformuleerd door te stellen dat het vak (kunst en vormgeving) een internationale benadering vraagt: 'Er is Nederlandse kunst en vormgeving, maar die is niet te begrijpen zonder kennis te hebben van de internationale kunstwereld. Deze kennis kan worden verworven door de lessen, door expositiebezoek, door een buitenlandse stage en door het volgen van seminars van buitenlandse docenten, enzovoort.' En: 'Het beroep kent dus een zeer specifiek werkteerrein, waar processen spelen die een brede oriëntatie op verschillende culturen nodig maakt. Ten eerste, omdat het Nederlandse werkveld zeer breed en gevarieerd is en, ten tweede, omdat er in het buitenland ervaringen met het docentschap en vernieuwingen in de kunsten en educatie zijn, die voor het docentschap op Nederlandse bodem te gebruiken zijn.' Het panel vindt de internationale dimensie als onderdeel van de eindkwalificaties van de opleiding voldoende uitgewerkt.

Betrokkenheid werkveld

Validatie door het werkveld van het landelijk competentieprofiel gebeurt door het landelijk overleg van de kunstvakdocentenopleidingen (KVDO). Dit overleg met het werkveld over de eindkwalificaties heeft een cyclisch karakter, hetgeen in 2011 is vastgelegd in een convenant tussen HBO-raad en de beroepspraktijk. Met enige regelmaat worden op landelijk niveau dan ook de competentiesets doorgelicht en zo nodig bijgesteld.

Hoewel uit gesprekken met het eigen werkveld van de opleiding is gebleken dat men zich goed kan vinden in de nieuwe set eindkwalificaties, verdient naar het oordeel van het panel de landelijk vastgestelde competentieset een explicietere bespreking met het eigen werkveld dan nu het geval is.

⁷ Notitie Academie Minerva en Onderzoek, 21 januari 2013

⁸ Onderwijsvisie opleiding DBKV, 2012-2013

Daarbij valt te overwegen om de beoogde profilering van de opleiding – op onderdelen – in de eindkwalificaties zelf te verwerken, zodat de eigenheid van de opleiding meer wordt geaccentueerd. Dit betreft dan, naar het oordeel van het panel, met name de verdere uitwerking en de zogenaamde ‘dikke en dunne lijnen’ als onderwijskundig mechanisme (zie Standaard 2).

Ook zij hier opgemerkt, dat de opleiding beschikt over een informeel netwerk met haar alumni; zij voelen zich na hun studie nog immer verbonden met de academie en weten elkaar steeds te vinden. Het panel stelt vast dat de opleiding de relatie met deze belangrijke groep werkveldvertegenwoordigers meer zou kunnen formaliseren en versterken, gericht op wederzijds profijt. Dat wil zeggen: (i) een versteviging van actuele werkveldinbreng en een vergroting van het aantal stageplaatsen en –scholen voor de opleiding, en (ii) een voortgezette kennisontwikkeling en –deling, en versterking van het eigen netwerk onder alumni.

Weging en Oordeel

Het panel vindt de beoogde eindkwalificaties van de opleiding DBKV van de Academie Minerva zowel inhoudelijk, als qua niveau en oriëntatie voldoende geconcretiseerd. Daarmee voldoen zij aan de basiskwaliteit. Een meer opleidingsspecifieke inkleuring van de landelijk vastgestelde set eindcompetenties zou het panel tot het oordeel ‘goed’ hebben gebracht. Naar de huidige stand, met de geplaatste kanttekeningen bij het (nog) ontbreken van de eigen opleidingsprofilering in de eindkwalificaties, komt het panel voor Standaard 1 nu tot het oordeel ‘voldoende’.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Programma

Toelating

Voor de opleiding gelden de wettelijk vastgelegde eisen voor toelaatbaarheid. Dat wil zeggen dat kandidaten met een afgerond VWO-, HAVO en MBO-4-diploma in beginsel toelaatbaar zijn, maar dat de opleiding conform de WHW aanvullend een toelatingsexamen organiseert om bij de kandidaten vast te stellen of een 'artistieke aanleg' aanwezig is. Kandidaten dienen voor dit toelatingsexamen minimaal met het cijfer 6 te slagen. De opleiding heeft deze eisen vastgelegd in haar OER.

Om kennis te maken met programma en werkwijze organiseert de opleiding voor haar aspirant-studenten een introductieprogramma. Dit gebeurt in de vorm van een oriëntatiecursus of een vooropleiding, die wordt afgesloten met een positief advies (toelating tot de opleiding) of een negatief advies (afwijzing). Ook organiseert de opleiding Open Dagen voor aankomend studenten, die zich dan kunnen inschrijven voor het toelatingsexamen. Een toelatingscommissie die bestaat uit docenten en studenten, beoordeelt vervolgens de beeldende kwaliteiten van een kandidaat aan de hand van een portfolio en een gesprek daarover.

Studenten die een ABK-opleiding of een voormalige tweedegraads NLO-opleiding in de beeldende vakken hebben afgerond, kunnen instromen in het zogenaamde verkorte programma. De opleiding heeft daartoe in een conversietabel vastgelegd voor welke studieonderdelen deze studenten vrijstellingen kunnen verkrijgen, zodat zij het DBKV-programma in twee jaar kunnen doorlopen.

Het panel vindt de intake van studenten goed geregeld; de 'selectie aan de poort' lijkt ook een positief effect te hebben op de studierendementen van de opleiding, die rond de 70% liggen. Daarbij constateert het panel aan de hand van de gevoerde auditgesprekken dat de verwachtingen die studenten over het programma bij aanvang van de studie hebben, door de opleiding worden waargemaakt.

Aansluiting eindcompetenties en leerdoelen

Naar aanleiding van de recente vernieuwing van de eindkwalificaties, heeft de opleiding vernieuwingen en aanpassingen in haar curriculum doorgevoerd. In de kern is er daardoor meer aandacht voor onderzoek en ondernemerschap in het programma gekomen, en is de landelijke kennisbasis volledig in de onderdelen van het curriculum verwerkt. Zo heeft de docent filosofie aan de hand van de vernieuwde kennisbasis het vak meer toepassingsgericht gemaakt en is er een project 'Performance' bijgekomen. 'We doen een 3D-project decorbouw en daar zitten heel veel elementen uit de kennisbasis in, zoals het oefenen met verschillende beroepssituaties en het onderdeel ondernemerschap,' vertelt één van de docenten tijdens de audit.

De kennisbasis is ondergebracht in vijf domeinen: (i) vakinhoud kunst en cultuur, (ii) vakinhoud kunstdiscipline en creatief proces, (iii) vakdidactiek en schoolvak, (iv) onderwijskunde: leren en ontwikkeling en (v) onderwijskunde: lerende/cursist.

De opleiding heeft in een matrix weergegeven in welke programmaonderdelen de verschillende inhouds uit de genoemde domeinen aan bod komen en hoe de programmaonderdelen met hun *'learning outcomes'* zijn gerelateerd aan de eindkwalificaties.

Deze matrix geeft naar het oordeel van het panel een helder inzicht in de spreiding van de stof over het programma. Ook stelt het panel op grond van deze matrix, en na bestudering van de leerdoelen en inhoud van alle onderwijseenheden, vast dat het curriculum dekkend is voor het geheel van de vijf beoogde eindkwalificaties van de opleiding. Het panel kwalificeert de opleiding als 'degelijk'.

Wel merkt het panel hier op, dat de opleiding nog meer aandacht kan besteden aan de verschillende wijzen waarop docenten de leerdoelen formuleren. Een stroomlijning op dit punt verdient aanbeveling, zou de transparantie naar studenten bevorderen en de toetsing nog beter faciliteren. Het panel heeft er, gelet op de goede inhoudelijke gesprekken met (vertegenwoordigers van) de examencommissie, toetscommissie en curriculumcommissie vertrouwen in dat zij dit in de doorontwikkeling van de opleiding zullen oppakken.

Organisatie, vormgeving en inhoud curriculum

Het curriculum is ingedeeld in semesters en blokken. Een blok duurt tien weken, waarvan er acht aan het lesprogramma zijn gewijd en twee aan werkbesprekingen, toetsing en beoordeling.

De opleiding verzorgt een kerncurriculum dat concentrisch van opbouw is en leidt tot de vereiste beeldende en onderwijsgevende competenties, alsook tot de vorming van de identiteit van de docent-kunstenaar. Binnen het curriculum zijn individualiseringstrajecten mogelijk, die aansluiten op de eerder verworven vaardigheden en competenties van studenten; daarnaast is een deel van de studietijd gereserveerd voor individuele verdieping en/of verbreding. Cultureel ondernemerschap maakt vooral deel uit van de beroepsvoorbereidende componenten, zoals bijvoorbeeld de keuzestage in het tweede jaar en de projecten die DBKV zelf organiseert op het gebied van kunsteducatie. Het panel heeft hiervan tijdens de audit aansprekende voorbeelden gezien, meest in de vorm van de bij de projecten behorende brochures en documentatie.

Zoals gezegd, wordt het gehele curriculum uitgevoerd binnen een kunstacademie met andere, verwante opleidingen. Dit zijn de hbo-bachelor autonoom beeldende kunst (ABK) en de hbo-bachelor vormgeving (VG), die als brondisciplines van de docent beeldende kunst en vormgeving de opleiding in belangrijke mate 'voeden'. Het panel heeft uit de gesprekken met docenten en studenten kunnen opmaken dat van deze 'bestuiving' al vruchtbaar gebruik wordt gemaakt. Toch bepleiten studenten tijdens de audit een nog sterkere samenwerking tussen de verschillende opleidingen in de academie. 'Werken in multidisciplinaire projecten zou zeker helpen,' stellen de studenten desgevraagd.

Het panel ondersteunt de opvatting dat een intensievere samenwerking en uitwisseling tussen de verschillende opleidingen binnen Minerva een belangrijker profilerende factor kan zijn dan nu het geval is, zowel voor de academie als geheel, maar ook voor ieder van de opleidingen afzonderlijk. De beschikbare ruimtelijke voorzieningen en personele expertise (zie elders) staan deze ontwikkelingen, volgens het panel, in ieder geval niet in de weg. Sterker nog: de academiebrede werkplaatsen faciliteren dit zelfs.

Ook merkt het panel hier op dat de samenwerking nu vooral gericht lijkt op wat ABK en Vormgeving te bieden hebben voor de opleiding DBKV en minder lijkt te werken in de omgekeerde richting, namelijk wat DBKV-studenten te bieden hebben aan de studenten ABK en Vormgeving. Het panel is van oordeel dat juist in de discussie over 'Kunst en Samenleving' DBKV-studenten hierin een belangrijke rol kunnen spelen.

Op het niveau van de docenten lijkt de uitwisseling gelijkwaardiger: de opleiding DBKV biedt een didactische cursus aan docenten van ABK en VG.

Studeerbaarheid

Het vernieuwde curriculum is – ten opzichte van het 'oude' curriculum – zo opgezet dat het afwisselend het accent legt op de artistieke dimensie (de vakinhoud) en de beroepsvoorbereiding (het docentschap), en niet voortdurend op beide gelijktijdig. Deze focusering wordt intern aangeduid met 'De Dikke en De Dunne Lijn', waarbij de dikke lijn staat voor de component die in een bepaalde periode geaccentueerd wordt.

De studenten met wie het panel sprak, ervoeren dit als een sterke verbetering ten opzichte van de oude situatie. Zij vinden dat de dikke en dunne (leer)lijn zoals deze binnen het curriculum functioneert, op de werkvloer voor studenten heeft bijgedragen aan de studeerbaarheid van het programma. Door in het eerste semester van het tweede, derde en vierde jaar een sterke focus aan te brengen op één dimensie van de studie (de 'dikke lijn'), namelijk de theorie en de stage, en in het tweede semester de beeldende praktijk, ervaren studenten meer samenhang (zie ook hierna) binnen eenzelfde semester, waardoor het aangeboden beter 'beklijft', of zoals één van de derdejaarsstudenten – die zowel in het oude als het nieuwe programma ervaring hebben opgedaan – het tijdens de audit uitdrukte: 'De linker en rechter hersenhelft waren voortdurend met elkaar in gevecht en dat is nu verholpen.'

Ook de werkveldvertegenwoordigers met ruime ervaring als stagebedrijf, stelden tijdens de audit dit beeld te herkennen: 'de-dikke-en-dunne-lijn-strategie zorgt voor meer focus bij de student en dus voor meer rust.'

Het vernieuwde curriculum heeft bovendien de flexibiliteit vergroot bij het volgen van vakklassen, waardoor een hogere mate van 'individualisering' van het programma mogelijk is. Deze vakklassen in de zogenaamde flexibele schil van het programma wordt zeer gewaardeerd door studenten en is, zo stelt het panel vast, ook een volwaardig onderdeel van het curriculum. Studenten stellen een individueel studieplan op, waarmee zij hun DBKV-studie profileren.

Het panel merkt hier op dat zowel in het reguliere programma alsook in de verkorte variant, studenten ruime mogelijkheden krijgen zich op de breedte van het werkveld te oriënteren. Een enkele student stelde tijdens de audit het lastig te vinden om in de twee jaar, die staan voor de verkorte opleiding, zijn pedagogisch-didactische eindkwalificaties te behalen. Dit beeld werd nog versterkt doordat het panel bij één van de afgestudeerden uit de verkorte route een zwak afstudeerproject aantrof (zie Standaard 3, Gerealiseerde Eindkwalificaties). Dit lijkt dus een aandachtspunt voor de opleiding.

De hogeschoolbrede thema's 'energie', 'duurzaamheid' en 'healthy aging' zien de studenten vooral terug in het *Studium Generale*, en niet zozeer in het reguliere onderwijs. De profilering van de opleiding zit vooral in de flexibele schil en de projecten die in het werkveld worden uitgevoerd. De zichtbaarheid van de centrale Hanzethema's in het onderwijs lijkt, zo stelt het panel vast, nog prematuur.

Cohesie

In het programma zijn (cf. De Bie c.s.) drie leerlijnen zichtbaar, die de samenhang in het programma – en daarmee de studeerbaarheid – versterken: de integrale leerlijn, de ervaringsleerlijn en de conceptuele leerlijn. Bovendien loopt door het gehele programma een onderzoekleerlijn, die zich enerzijds richt op artistiek onderzoek en, anderzijds, op praktijkgericht onderzoek ⁹.

⁹ Onder 'artistiek onderzoek' verstaat de opleiding onderzoek dat via non-lineaire en iteratieve trajecten op grond van persoonlijke interpretatie van waarden en door een vakmatige benadering nieuwe betekenissen creëert.

Daarnaast is, zoals gezegd, het programma inhoudelijk dusdanig geordend dat afwisselend het accent wordt gelegd op de beeldende vakken en de beroepsvoorbereidende component ('dikke en dunne lijnen'). Met name deze ordening wordt door studenten als versterkend voor de samenhang ervaren; de aanwezigheid van de andere leerlijnen beleven de studenten meer impliciet. Mogelijk komt dit doordat het curriculum in zijn huidige opzet nog 'vers' is en bepaalde onderdelen – zoals bijvoorbeeld de onderzoekscomponent – zich nog moeten 'zetten'.

Het programma neemt in complexiteit toe; de opleiding maakt dit inzichtelijk door voor ieder studiejaar een niveauomschrijving te geven. Zo wordt aan het eind van het tweede jaar van de student bijvoorbeeld verwacht dat hij 'inzicht toont in het belang van onderzoek en experiment bij de verwerving van aangeboden kennis en vaardigheden en weet hij hieraan vorm te geven'. In het vierde jaar kan 'de student komen tot een eigen opdrachtstelling en een uitwerking waarin een integrale, samenhangende beheersing van alle competenties wordt getoond'. Het panel ziet duidelijk de verbinding tussen de afzonderlijke leerdoelen, de niveauregels en de uitwerking ervan in de toetsing (zie ook standaard 3).

Uitermate positief is het panel over de wijze waarop de opleiding haar overlegstructuur voor docenten vormgeeft, één van de heikele punten in een onderwijsorganisatie met relatief veel parttimers (zie ook 'docenten'). Ter bevordering van kennisdeling en – uitwisseling, juist met het oog op de samenhang in het curriculum zitten de docenten eenmaal per maand in 'groot verband' bij elkaar. Eens per twee maanden wordt in kleiner verband het curriculum geëvalueerd en op de wenselijkheid van eventuele aanpassingen doorgenomen. Daarnaast organiseert de opleiding teamdagen, waarop docenten inhoudelijke thema's met elkaar bespreken (zoals bijv. onderzoek). Ook ontmoeten docenten elkaar bij het bespreken/beoordelen van werk van studenten (de zogenaamde 'werkbijeenkomsten').

Vormgeving

De opleiding hanteert veel activerende lesvormen, die de studenten moeten aanzetten tot reflectie en ontwikkeling. Zij maakt daarbij ondermeer gebruik van: individuele gesprekken, groepsdiscussies, cursussen, trainingen, workshops, masterclasses, lezingen, werkgroepen, hoorcolleges, praktijkopdrachten en symposia. Constante in het onderwijsprogramma is het portfolio dat iedere student aanlegt en inricht op basis van zijn persoonlijk ontwikkelingsplan, dat richtinggevend is voor de studie.

Het studieportfolio bevat naast het persoonlijk ontwikkelingsplan (pop) ook de studieovereenkomst en het presentatieportfolio met beeldend werk van de student. Deze portfolio's worden in de eerste drie studiejaar elk half jaar door de tutoren en mentoren beoordeeld.

De manier waarop studenten materiaal verzamelen, daarop reflecteren, eruit selecteren en hoe ze deze presenteren, vormt het proces dat in het vierdejaars portfolio zichtbaar wordt gemaakt. Het panel heeft tijdens de audit verschillende portfolio's ingezien en vindt deze een goed inzicht geven in de artistieke ontwikkeling van de student.

Een cruciale rol in het onderwijsleerproces speelt de zogenaamde tutor. Deze is door de gehele opleiding heen verantwoordelijk voor de begeleiding van het persoonlijke studietraject van iedere student. De tutor vormt, zoals één van de studenten het uitdrukte: 'de lijm van de opleiding'. Uit de auditgesprekken bleek, dat de tutor voor de student het belangrijkste aanspreekpunt tijdens zijn studie is en dat deze de student stevig stuurt op het samenstellen van een zo gevarieerd mogelijk programma. Dat gebeurt vooral door (zelf)reflectie te entameren en de studenten intensief te laten nadenken over hun eigen werk. Het panel heeft vastgesteld dat de tutoren die de opleiding inzet goed zijn toegerust, om deze belangrijke rol te vervullen, ondermeer door speciale trainingen. De studenten zijn over het algemeen zeer te spreken over hun tutoren.

Onderzoek in het programma

Het ontwikkelen van een onderzoekende houding, het kunnen opzetten van een (eenvoudig) onderzoek en het toepassen van onderzoekstechnieken maakt stelselmatig deel uit van het vernieuwde opleidingscurriculum. Zoals gezegd, kent het programma na de revisie dan ook een onderzoekleerlijn, die in samenwerking met het lectoraat tot stand is gekomen.

Al direct in het eerste semester is een kennismaking met onderzoek- en informatievaardigheden geïntegreerd in de verschillende vakken opgenomen, zoals in kunstgeschiedenis/ kunstbeschouwing, vakdidactiek, onderwijskunde en communicatieleer. Studenten leren van meet af aan een onderzoeksvraag te formuleren en daarop geëigende onderzoeksmethoden toe te passen. In het eerste jaar is het product door de opleiding gedefinieerd, in een latere fase van de studie wordt dit geheel door de student bepaald.

In het eerste jaar leert de student bronnenonderzoek te doen en vergelijkingen te maken tussen verschillende kunsthistorische benaderingen en een kunst-/cultuurhistorische context achter specifieke kunstwerken te construeren op basis van vorm, inhoud en functieschema.

In het tweede jaar gaat de student verder in op het formuleren van een probleemstelling en een onderzoeksvraag, het verzamelen en ordenen van voor de onderzoeksvraag relevante literatuur en ander onderzoeksmateriaal. Ook leert hij de onderzoeksvraag adequaat te beantwoorden en de uitkomsten van zijn onderzoek te presenteren. Eveneens besteedt de opleiding aandacht aan relevante vakbladen en- literatuur, bestaande expertise- en onderzoekscentra en discussieplatforms.

In het derde jaar focust het programma op het fasegewijs opstellen van een Plan van Aanpak en komen onderzoeksmethodieken in het licht van de in het vierde jaar uit te voeren specialisatiestage (onderzoekstage) aan de orde. Deze kennis wordt aangeboden terwijl de student zich oriënteert op zijn afstudeeronderwerp.

In het vierde jaar voert de student in het kader van zijn specialisatiestage een praktijkonderzoek uit. De daarbij te behalen leerdoelen zijn: (i) evenwichtig een probleem analyseren uit een segment van de beroepspraktijk op praktisch-empirisch, vakdidactisch niveau, (ii) een probleemstelling formuleren die relevant is voor de student en de instelling en die bijdraagt aan vernieuwingen/ aanpassingen en inzichten voor het werkveld, (iii) een doelstelling formuleren die relevant is voor de student en de instelling en die bijdraagt aan vernieuwingen/ aanpassingen en inzichten voor het werkveld, (iv) deelvragen formuleren die logisch voortkomen uit de probleemstelling, waarbij ze een oplossend gehalte hebben, (v) een onderzoekopzet beschrijven die logisch voortvloeit uit de onderdelen van de probleemanalyse en probleemstelling, (vi) een uitgebreide literatuurlijst samenstellen die relevant en consistent is, (vii) een planning maken die realistisch is en rekening houdt met de randvoorwaarden van de specialisatiestage.

Het panel vindt de onderzoekdimensie van het programma zorgvuldig uitgewerkt, inhoudelijk gedegen en goed aansluiten op de onderzoekcompetenties die van een hbo-bachelorstudent mag worden verwacht.

Uit de gesprekken maakt het panel op dat de relatie met het lectoraat voor de studenten nog niet als zodanig herkenbaar is. Dit aspect wordt in de vakklassen als het onderdeel 'theoretisch' gezien. De invloed van het lectoraat 'kunst en samenleving' is in de beeldende vakken van het programma ook nog niet direct herkenbaar. Het panel vindt dit een punt van aandacht en stelt vast dat de studenten nu hun artistieke ontwikkeling vooral als een individueel en intrinsiek gemotiveerd proces zien.

Verbinding met het werkveld

De opleiding heeft stages ingeruimd in ieder studiejaar. In het eerste jaar is er een stage in het voortgezet onderwijs, die zich richt op de basiscompetenties van het docentschap. Het tweede jaar kent een keuzestage, die zowel binnen- als buitenschools kan worden gedaan en waarin vooral het cultureel ondernemerschap wordt ontwikkeld.

In het derde jaar doet de student een vakinhoudelijke stage in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs om ten slotte in het vierde jaar zich te specialiseren in de 'specialisatiestage'.

Studenten komen daardoor in aanraking met uiteenlopende beroepen, zoals leraar in het vo, docent in het hbo of mbo-onderwijs, educatief medewerker in een museum, docent in een kunstencentrum, initiator en uitvoerder van culturele projecten.

Het panel is van oordeel dat de opleiding een goede relatie onderhoudt met het werkveld. De stages vormen de natuurlijke verbinding tussen opleiding en werkveld, maar ook organiseert de opleiding examenbesprekingen met het afnemende werkveld en zogenaamde arena's waarin bepaalde thema's worden besproken (bijvoorbeeld 'beeldend onderzoek').

Internationale oriëntatie in het programma

Het programma kent zeker aandacht voor internationale ontwikkelingen, maar naar het oordeel van het panel zou de opleiding op dit punt nog een slag kunnen maken. De opleiding neemt naar de waarneming van het panel niet deel aan Elia of Cumulus conferenties en de literatuurlijst bevat voornamelijk de standaard internationale literatuur.

Ook voor de beeldende vakken blijft dit beperkt tot voor de hand liggende internationale referenties. Excursies naar de Documenta, Parijs etc. vindt het panel bijna vanzelfsprekend, omdat deze natuurlijkerwijs voortvloeien uit de kennisbasis en de competentieset; ze zijn, naar het oordeel van het panel, in ieder geval niet onderscheidend te noemen voor de internationale focus van een DBKV-opleiding; dit geldt evenzeer voor de vorm waarin de excursies zijn gegoten.

Studenten refereren tijdens de audit bij het begrip 'internationalisering' vooral aan de internationale excursie in het eerste jaar en het *Studium Generale* waarin relatief veel naar internationale ontwikkelingen wordt verwezen. 'Ook in de werkplaatsen en in de theorielessen verwijzen docenten geregeld naar internationale ontwikkelingen in de beeldende kunsten en het onderwijs daarin,' vertellen studenten tijdens de audit.

De internationale uitwisseling beoordeelt het panel als voldoende. Over het geheel genomen vindt het panel dat de internationale component in het programma enige versterking behoeft, bijvoorbeeld door meer focus te leggen op internationale stages, iets wat studenten tijdens de audit ook naar voren brengen. In de aanbevelingsparagraaf van dit rapport gaat het panel hier nader op in.

Contacttijd

Het panel had over het in de documentatie vermelde aantal contacturen voorafgaand aan de audit vraagtekens. In relatie tot de geformuleerde leerdoelen leek het wekelijks ingeroosterd aantal klokuren aan de lage kant (zie hoofdstuk 1, Basisgegevens).

Op vragen van het panel heeft de opleiding hierop het volgende antwoord verstrekt: Het overzicht in hoofdstuk 1 vermeldt het totale aantal uren, ongeacht of er in een studiejaar van 40 weken 32, 33, 34 of 36 weken daadwerkelijk les wordt gegeven.

Daarmee worden opleidingen wel vergelijkbaar, maar geeft dit getal tegelijkertijd ook een vertekend beeld, omdat alle weken waarin geen les wordt gegeven (omdat er tentamens plaatsvinden) en alle weken die de student op stage is, meegerekend worden. Dat haalt het gemiddelde naar beneden. In de weken dat er les is, is het aantal uren contacttijd dus (veel) hoger dan het beeld dat wordt geschetst in de volgens de definitie van de NVAO opgestelde tabel uit hoofdstuk 1.

Voor DBKV ziet het feitelijke beeld er echter als volgt uit:

definitie	o.b.v. 40 weken per jaar	o.b.v. werkelijk aantal lesweken
Jaar 1	13,9	18,8
Jaar 2	12,8	16,2
Jaar 3	10,3	13
Jaar 4	4,6	6,5

Conclusie: in de weken dat studenten geen tentamens hebben en niet op stage zijn, hebben ze respectievelijk 18,8, 16,2, 13 en 6,5 uur les per week. Daarenboven zijn studenten gemiddeld zo'n 4 uur per week onder begeleiding in de werkplaatsen aan het werk.

Het panel is akkoord met deze toelichting. Feitelijk is dus het aantal begeleide uren per week groter dan het overzicht in hoofdstuk 1 van dit rapport suggereert. Gegeven ook het feit dat geen enkele student, bij navraag, kritische kanttekeningen plaatste bij de beschikbaarheid en aandacht van docenten – eerder was het tegendeel het geval: 'zeer benaderbaar, ook buiten de ingeroosterde uren' – stelt het panel vast dat de opleiding voldoende contacttijd voor de studenten heeft ingepland.

Samengevat, vindt het panel dat er sprake is van een gedegen programma, waarin alle ingrediënten zijn opgenomen die de student in staat stellen de eindkwalificaties van de opleiding binnen de gestelde tijd te behalen. Het programma is dusdanig gestructureerd en gefaseerd dat er sprake is van een samenhangend geheel van onderwijseenheden met heldere leerlijnen. Onderzoek is stevig in het curriculum verankerd, de internationale focus kan nog verder worden versterkt.

Het programma zet studenten daadwerkelijk aan tot reflectie en ontwikkeling, die wordt gestuurd door een goed systeem van studieloopbaanbegeleiding, tutoring en mentoring.

Het panel beoordeelt het programma als geheel dan ook als 'goed'.

Personeel

Kwantiteit

De opleiding wordt verzorgd door 14 docenten, van wie 9 met een gezamenlijke totale vaste taakomvang van 3.3 fte en van wie er 12 een gezamenlijke flexibele inzet leveren van nog eens 2.2fte. Totaal dus: 5.5fte

De vaste kern van de opleiding heeft een aanstelling als hogeschooldocent. Deze groep docenten vormt de spil in de kernvakken van de opleiding (vakdidactiek, 2D, 3D, media, reflectie, theorie, onderwijskunde en stagebegeleiding). Ook hebben zij zitting in de opleidingscommissie, examencommissie, toetscommissie of curriculumcommissie en zijn enkele vakdidactici tevens mentor en/of tutor.

Naast het vaste team maakte de opleiding in het studiejaar 2012-2013 gebruik van een vijftal gastdocenten die allen werkzaam zijn in het beeldende en/of onderwijsgevende werkveld.

De Academie Minerva heeft in de werkplaatsen in totaal 20 technische ondersteuners (zogenaamde itv'ers, Instructeurs Technische Vaardigheden). Zestien van hen doen dit met een vaste aanstelling (9.3fte), waarvan een vijftal ook nog met een aanvullend tijdelijk contract; een viertal ondersteuners is volledig werkzaam op tijdelijke basis (0.9fte).

Docenten werken hard, maken ook overuren, maar daarbij gaat het doorgaans – zo blijkt tijdens de audit – om piekbelasting, veelal in het kader van de doorgevoerde curriculaanpassingen. Ook het meest recent gehouden Medewerkers-tevredenheidsonderzoek (MTO) geeft op het punt van belasting geen aanleiding tot grote zorg.

Overigens, zo vernam het panel, heeft het management oog voor de bij de medewerkers gevoelde werkdruk.

Het panel oordeelt, mede gelet op hetgeen studenten tijdens de audit vertellen over de beschik- en bereikbaarheid van docenten en technische ondersteuners, positief over de beschikbare capaciteit van het docerend personeel. Dit positieve oordeel wordt ondersteund door de waardering die de studenten voor de bereikbaarheid van de docenten buiten de contacturen uitspreken in de NSE 2012 (3.3 op een 5-puntschaal). Het panel merkt op dat dit voor een opleiding die een relatief groot aantal parttimers kent – hetgeen per definitie veel aandacht vraagt voor aspecten als samenhang en communicatie – een goede prestatie is, die – naar de waarneming van het panel – in belangrijke mate op het conto komt van de bevlogen teamleider.

Kwaliteit

De docenten zijn vrijwel allen afkomstig uit – en gedeeltelijk ook nog werkzaam in – de beeldende en/of onderwijskundige praktijk. De CV's die de panelleden tijdens de audit hebben ingezien, dekken in voldoende mate de vakgebieden en competenties die voor een DBKV-opleiding noodzakelijk zijn. Zeven van de veertien vaste docenten zijn hbo-opgeleid, zes hebben een relevante masteropleiding en één van de theorieleraars (psychologie, filosofie en onderwijskunde) heeft een PhD. Alle docenten die zorgdragen voor de beroepsvoorbereidende componenten in de opleiding zijn master geschoold en zelf ook werkzaam in de praktijk van onderwijs en kunsteducatie.

De itv'ers zijn allen afkomstig uit de beroepspraktijk en beschikken over specifieke deskundigheden, nodig om studenten in de werkplaatsen te begeleiden en te inspireren; onder hen bijvoorbeeld fotografen, beeldend kunstenaars (webmaster, houtbewerking, beeldhouwen), grafisch kunstenaar/ontwerper, smid/metaalbewerker, multimedia ontwerper, etc. De itv'ers hebben een adviesrol bij de beoordeling van het beeldend werk van de studenten. Een achtstal beschikt over een pedagogisch didactische bevoegdheid en, ten tijde van de audit, zijn drie van hen bezig deze te behalen.

Studenten zijn lovend over de kwaliteiten van hun docenten, zo blijkt uit de NSE 2012 (overall score: 4.2). Hun inhoudelijke deskundigheid scoort een 4.2, hun didactische kwaliteiten een 3.8, de kwaliteit van hun feedback een 3.8, de mate waarin zij inspireren een 4.1 en hun kennis over de beroepspraktijk een 4.2.

Dit beeld krijgt het panel tijdens de audit van de studenten bevestigd: 'Ik heb heel veel geleerd van mijn docenten en ze inspireren je om je mogelijkheden tot het uiterste te verkennen,' zegt één van hen.

Scholing

Docenten van de DBKV-opleiding verzorgen voor de docenten van alle opleidingen binnen de academie de pedagogisch didactische bijscholing.

Docenten van de opleiding worden gestimuleerd een masteropleiding te volgen. Ten tijde van de audit volgt 1 docent met een hbo-bachelorgraad een masteropleiding.

Het panel waardeert de 'onderzoekdenktank' die de afgelopen drie jaar binnen de academie de vraag aan de orde heeft gehad wat onderzoek in en door de kunsten precies betekent. In het verlengde hiervan organiseert de academie kennisdelingsbijeenkomsten om meer docenten van de opleidingen bij deze ontwikkeling te betrekken. Dit biedt, naar het oordeel van het panel, de kans het thema 'onderzoek' nog meer op het netvlies te krijgen van alle docenten binnen de opleiding.

Het panel stelt vast dat ten tijde van de audit twee docenten van de opleiding deelnemen aan de Leesgroep en dat daarnaast drie hogeschooldocenten en één docent betrokken zijn bij de onderzoeksvragen rondom kunsteducatie.

Samengevat, heeft het panel een hecht en gemotiveerd docententeam gesproken; de docenten inspireren, beschikken tezamen over de juiste deskundigheden, zijn positief/constructief ingesteld en loyaal aan elkaar en de studenten.

Het team wordt professioneel en vanuit een heldere visie aangestuurd; het is duidelijk wat ieders taak is. Het relatief grote aantal kleine aanstellingen en de mate waarin de docenten hun taakomvang soms overschrijden, vraagt de nodige aandacht en stuurmanskunst; de werkdruk is bij vlagen te hoog, maar dit heeft de aandacht van het management. Door de grote verbondenheid van docenten met de opleiding lijkt dit tot nu toe geen problemen op te leveren.

Het overall-paneeloordeel voor het personeel van de opleiding luidt dan ook 'goed'.

Voorzieningen

De Academie Minerva is gevestigd in het voormalige gebouw van het Groninger museum/Natuurmuseum aan de Praediniussingel te Groningen. De ambiance van dit pand is fraai, of – zoals een van de panelleden het zei: 'je komt ergens binnen'. Deze locatie bevat, naast kantoor- en vergaderruimtes, ook enkele leslokalen en een grote expositieruimte.

Op een steenworp afstand van het hoofdgebouw, aan het Gedempte Zuiderdiep, staat het academiegebouw dat recent is gerenoveerd en opnieuw is ingericht. Ook deze locatie maakt een goede indruk: kleinschalig, gastvrij en sfeervol. Maar ook, en zeker na de herinrichting: functioneel.

Het gebouw kent werkplaatsen klei, gips en kunststof, de drukkerij, fotografie/reprografie, grafiek, hout, media, metaal en zeefdruk. De werkplaatsen worden niet alleen gebruikt ter ondersteuning van de vakklassen, maar ook dienen ze als cursusruimte en begeleidingsruimte bij de uitvoering van kunstwerken. Zoals al vermeld, worden de werkplaatsen beheerd door daartoe geëquipeerde en aangesteld instructeurs.

Het academiegebouw biedt verder over drie verdiepingen leslokalen en werklokalen. DBKV beschikt er bovendien over een zogenaamde stagewerkplaats, les- en werkplekken, een magazijn en een ontmoetingsruimte ter bevordering van de sociale cohesie.

De studenten die het panel sprak, zeiden er graag te werken, ook buiten de college-uren. In dat opzicht, zo stelt het panel vast, is er beslist sprake van een echte *learning community*.

Qua inrichting vindt het panel de werkplaatsen zeker voldoende geëquipeerd, maar niet 'state-of-the-art'. Zo mist het panel de keramiek- en textielwerkplaats en ook een geschikte 3D-printer. Navraag bij de opleiding leert dat zij de keramiekwerkplaats benut van het Kunstencentrum en dat het onderdeel Textiel is opgenomen in de werkplaats Plastics en nog verder zal worden uitgebreid. Voorts staat de 3D-printer voor het komend jaar op de begroting.

Voor het raadplegen van literatuur en andere informatiedragers kunnen de studenten gebruik maken van de HanzeMediatheek, die een speciaal op de Minerva-opleidingen gerichte afdeling heeft op de eigen locatie. Het panel trof er, ook na raadpleging van de digitale catalogus, de meest gangbare literatuur en de verschillende beeld- en geluidsdragers aan. In samenhang met de centrale HanzeMediatheek vindt het panel dit een afdoende voorziening.

Studenten zijn buitengewoon ingenomen met de aanwezigheid en het functioneren van het projectbureau. Dit projectbureau brengt projectvragen uit de omgeving (tentoonstellingen, evenementen, symposia, etc.) samen met de interne vragen/mogelijkheden. Het projectbureau vormt een belangrijke en concrete wissel tussen opleiding en werkveld.

Daardoor kan ondermeer het beoogde ondernemerschap van de docent beeldende kunst en vormgeving praktisch gestalte krijgen. Ook het panel was onder de indruk van de opbrengst van het projectbureau en het kenniscentrum, die tijdens de audit in de vorm van visuele projectuitgaven en –brochures, en verschillende publicaties, ter inzage lag.

De opleiding beschikt over een digitale leeromgeving in de vorm van 'Blackboard'. Daarin kunnen de studenten alle informatie vinden over de opbouw en inhoud van hun lesprogramma. Elke groep, en dus ook elk team, heeft een eigen course of Blackboard. Daarin staan per blok en per vak de opdrachten en mededelingen. Docenten kunnen via Blackboard eenvoudig hun groep studenten e-mailen. Studenten toonden zich tijdens de audit tevreden over deze faciliteit, hetgeen overeenkomt met de positieve beoordeling (3.5) in de NSE 2012 voor zowel de digitale leeromgeving als de informatievoorziening van de opleiding als geheel.

Met name (i) de kwaliteit van de '*learning community*', die in sterke mate wordt gecreëerd door de prettige, kleinschalige en uitnodigende ambiance van de schoolgebouwen en (ii) de effectieve inzet van het projectbureau bij het faciliteren van studenten in het opdoen van vaardigheden in cultureel ondernemerschap, brengen het panel tot het oordeel 'goed' voor het onderdeel 'voorzieningen'.

Weging en Oordeel

De opleiding biedt een gedegen, studeerbaar en samenhangend programma. Er is sprake van een goede balans tussen de beeldende en de beroepsvoorbereidende component. De opzet van het curriculum kent een heldere structuur met herkenbare leerlijnen; het geheel van onderwijseenheden is dekkend voor de te realiseren doelstellingen. De verbinding van het programma met de beroepspraktijk is stevig, met name doordat de student in ieder jaar een praktijkstage loopt. Zowel onderzoek als internationalisering maken deel uit van het curriculum, zij het dat de internationale oriëntatie in het programma nog kan worden versterkt.

Het personeel van de opleiding is goed gekwalificeerd om de studenten toe te rusten voor hun beroepsuitoefening. Dat geldt zowel de docenten als de werkplaatsinstructeurs. De studiebegeleiding is kwalitatief sterk; studenten ervaren dat zij door hun docenten worden geïnspireerd. Zij beoordelen de kwaliteiten van hun docenten hoog. De samenstelling van het docententeam is evenwichtig en afgestemd op de hybride aard van de opleiding. Alle docenten die de beroepsvoorbereidende component van de opleiding verzorgen zijn master opgeleid. De Hanzehogeschool biedt goede mogelijkheden tot verdere scholing; in een volgende fase van ontwikkeling is het zaak dat docenten zich sterker verbinden met het onderzoek van de lectoraten.

De opleiding wordt verzorgd in een prima ambiance. De huisvesting, die grotendeels recent is gerenoveerd en opnieuw ingericht, is prettig en kleinschalig van opzet. Studenten verblijven er graag en beschouwen de school als een echte '*learning community*'. De ruimtelijke en technische faciliteiten zijn ruim voldoende voor het realiseren van de doelstellingen van de opleiding.

Het panel beoordeelt zowel het programma, het personeel als de aanwezige faciliteiten op zichzelf als 'goed'. Het totaaloordeel op Standaard 2 luidt dan ook 'goed'.

4.3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

Op academieniveau is het toetsbeleid vastgelegd dat voor alle opleidingen binnen de academie geldt. Per opleiding is er, aan de hand van een daartoe opgestelde handleiding, een 'vertaling' van het toetsbeleid gemaakt en uitgewerkt in een toetsplan. Zo ook voor de opleiding docent beeldende kunst en vormgeving.

Vanaf het studiejaar 2012-2013 kent de opleiding een toetsplan dat geheel volgens deze richtlijnen tot stand is gekomen. Het toetsplan is voor de toetscommissie en de docenten/examinatoren leidend bij het opstellen en inrichten van de toetsing en beoordeling. Ook de onderwijs- en examenregeling 2012-2013 is op deze werkwijze aangepast.

Gedurende en aan het einde van de opleiding wordt de student integraal getoetst: enerzijds op de door hem geleverde kwaliteit van het beeldend werk en, anderzijds, op zijn kunsttheoretische, vakdidactische en onderwijskundige prestaties.

Beoordeling beeldend werk

Beoordelingen van het beeldend werk van de student worden uitgevoerd in de vorm van werkbeprekingen, waartoe een afzonderlijke procedure is uitgewerkt. In hun beoordelingen maken de beoordelaars onderscheid in voorwaardelijke en complexe/synthetische doelen. Het debat gaat over de mate waarin de student deze doelen heeft gerealiseerd in proces, product en reflectie. Doordat de docent/examinatoren hun meningen over en waarnemingen van het werk en de presentatie met elkaar delen, ontstaat de gewenste intersubjectiviteit in het oordeel. Het portfolio dient daarbij als steun voor de beoordeling van proces en reflectie, alhoewel het panel heeft geconstateerd dat dit nog wel wat steviger kan gebeuren.

De opleiding heeft nieuwe beoordelingsformulieren opgesteld, waarin de competenties en de kennisbasis uit het nieuwe opleidingsprofiel zijn vertaald in beoordelingscriteria. Voor de beoordeling van de beeldende studieonderdelen wordt een beoordelings-rapportageformulier gebruikt, dat is gerubriceerd naar (i) voorwaarden, (ii) artistieke competenties, (iii) ambachtelijke competenties en (iv) de kritisch-reflectieve competentie.

De leerdoelen voor iedere onderwijseenheid zijn in deze rubrieken geplaatst. Op deze wijze wordt in elke beoordeling zowel gelet op de vooruitgang ten aanzien van de algemene (meer complexe) doelen als de specifiek voor het blok geldende leerdoelen die veelal een voorwaardelijk karakter hebben.

In de loop van de studie nemen de voorwaardelijke leerdoelen af en de complexe toe.

Voorafgaand aan de beoordelingssessie van beeldend werk (werkbepreking) vult de docent het beoordelingsformulier in. Als referentiekader hanteert hij daarbij de beschrijving van het niveau van (artistiek en praktijkgericht) onderzoek, de geldende niveauregel van het studiejaar en de in het lesprogramma opgenomen aanwijzingen, inclusief die uit het persoonlijk ontwikkelingsplan, de studieovereenkomst en het portfolio.

De beoordeling wordt pas definitief – en onderbouwd – nadat de presentatie door de student en het debat daarover hebben plaatsgevonden, inclusief de beoordeling van zijn beeldend werk. Aan de beoordelingen neemt altijd een externe deskundige deel, die steekproefsgewijs het proces en de kwaliteit van de beoordeling observeert.

Studenten, zo bleek ook tijdens de audit, zijn goed op de hoogte van de gehanteerde beoordelingscriteria. Het beoordelingsformulier wordt dan ook door elke docent aan het begin van een studieonderdeel besproken. Ook tijdens de mentoraat/tutoraat-bijeenkomsten wordt aan de wijze van toetsen aandacht besteed.

Het enige punt van kritiek dat de studenten tijdens de audit ventileerden was dat sommige toetsresultaten te lang op zich laten wachten en dat herkansingen nogal kort op de initiële toets worden gepland, zodat de voorbereidingstijd aan de korte kant is. Een aspect waarvoor het opleidingsmanagement zegt aandacht te hebben.

Het panel vindt de wijze waarop de opleiding gedurende het programma de beeldende ontwikkeling van de student stuurt en beoordeelt degelijk vormgegeven en inhoudelijk van goed niveau.

Beoordeling beroepscomponent

De meer theoretische en de beroepsvoorbereidende delen van de studie worden op drie wijzen beoordeeld: (i) door middel van tentamens (met open en gesloten vragen), (ii) aan de hand van (onderzoeks)opdracht/-verslag (waarbij het probleem is ingebracht door de docent of door de student) en (iii) de eindopdracht beroepsvoorbereiding (praktijkgericht onderzoek jaar 4).

De docent/toetsontwerper stelt voorafgaand aan de beoordeling een antwoordmodel op of een scoringsformulier. Dit wordt aan het begin van het blok uitgereikt, zodat studenten inzicht hebben in de toetscriteria.

Daarnaast passen enkele theorie docenten het 'vier-ogenprincipe' toe tijdens een aantal belangrijke studieonderdelen als onderwijskunde, vakdidactiek en kunstbeschouwing. Deze docent-examinatoren bepalen samen het eindoordeel over het geleverde werk.

De beoordeling van de stages (de zogenaamde 'ervaringsleerlijn') wordt vastgelegd in een beoordelingsrapportageformulier. Deze formulieren worden in de sectie beroepsvoorbereiding, waarvan mentoren/tutores deel uitmaken, besproken en beoordeeld.

Ook de beoordelingssystematiek die de opleiding hanteert voor het beoordelen van de beroepscompetenties van de student vindt het panel goed uitgewerkt.

Afstuderen

De opleiding heeft recent, langs dezelfde lijnen als hiervoor omschreven, de indeling en beoordeling van de eindexamens verbeterd. Zij heeft het afstuderen in twee afzonderlijke handleidingen verwoord, één voor de beeldende component en één voor de beroepsvoorbereiding/specialisatiestage. Het panel vindt deze handleidingen heldere instructies geven m.b.t. het afstudeertraject. Dit oordeel werd bevestigd door de studenten met wie het panel tijdens de audit sprak: 'Alles wat je wilt weten over het afstuderen staat in de handleidingen helder beschreven. Daar kunnen niet echt misverstanden over bestaan.'

In het eerste semester van het vierde jaar zijn de studenten actief in een onderzoeksstage. Ze doen daarvan schriftelijk verslag en presenteren een beroepsproduct dat kan bestaan uit bijvoorbeeld een uitgewerkte lessencyclus, educatief materiaal bij een museumtentoonstelling of de formulering van een nieuwe leerlijn voor bepaalde workshops in zowel binnen- als buitenschoolse omstandigheden en de schakel daartussen. Het panel heeft als onderdeel van de audit diverse van deze werkstukken ingezien en beoordeeld (zie hierna, 'realisatie eindkwalificaties').

Het zevende semester wordt afgesloten met het eerste deel van het eindexamen dat betrekking heeft op de beroepsvoorbereiding. Ook hiervoor hanteert de opleiding een vernieuwde versie van het beoordelingsformulier, dat de beoordelingscriteria beter expliciteert en de beoordelaars uitnodigt tot een gedegen onderbouwing van hun oordeel.

In het laatste semester van de opleiding schrijven de studenten een thesis en presenteren ze hun beeldende werk in de eindexamentoonstelling. Dit is de afsluiting van het tweede deel van het eindexamen dat de beeldende praktijk van de student betreft.

Examen- en toetscommissie

De examencommissie is academiebreed samengesteld, heeft vertegenwoordigers uit alle opleidingen binnen de Academie Minerva en wordt voorgezeten door een 'externe' voorzitter, docent en opleidingsmanager bij de Academie voor Popcultuur in Leeuwarden. Iedere opleiding heeft een toetscommissie die opereert onder de regie en verantwoordelijkheid van de examencommissie. Deze toetscommissie heeft een gemandateerde set taken, zoals (i) het ondersteunen en adviseren van docent/examinatoren bij het ontwikkelen van beoordelingscriteria, (ii) het opstellen en handhaven van een kwaliteitsplan toetsing, (iii) het analyseren van en feedback geven op werkbesprekingen, assessments en examens in de richting van de examinatoren voor wat betreft de toets-technische eisen. Het panel heeft tijdens de audit inderdaad kunnen vaststellen dat leden van de toetscommissie de aan hen gemandateerde taken adequaat ter hand nemen.

Gecharmeerd is het panel van de ingevoerde systematiek waarbij toetscommissies bij elkaar 'in de keuken kijken' en zodoende ervaringen en expertise uitwisselen.

Het panel heeft bovendien uit het gesprek met de examencommissie geconcludeerd dat de leden van de examencommissie in voldoende mate zijn geëquipeerd om de rol als hoeder van de kwaliteit van de toetsing en beoordeling te vervullen. Met name de voorzitter heeft ruime ervaring, is duidelijk ingevoerd in zijn rol, neemt een heldere positie in en weet welke taken de examencommissie dient uit te voeren.

Het panel heeft tijdens de audit ook waargenomen dat de leden van de toetscommissie eveneens op het juiste niveau functioneren. Zo begeleidt de toetscommissie bijvoorbeeld de introductie van de nieuwe beoordelingsformulieren door het nemen van steekproeven. Ook externe (toets)deskundigen zijn daarbij betrokken. Hun bevindingen worden verwerkt in de verdere verheldering van de toetsing en beoordeling die de opleiding, c.q. de examencommissie, beoogt, zoals (i) een zo transparant mogelijke formulering voor de beoordelingscriteria, (ii) naadloze aansluiting van de toetsing en beoordeling bij de inhoud van het studieprogramma, (iii) een adequate cijferregistratie en verwerking, (iv) de invoering van een academiebreed toetsbeleid en een opleidingsspecifiek toetsplan, (v) aandacht voor de uitvoering van de evaluaties van beeldend werkbesprekingen, (vi) het vergroten van de aandacht voor de verwerving van competenties binnen het persoonlijk ontwikkelingsplan van studenten, (vii) de scholing van het docententeam in het toetsen en beoordelen, (viii) het verbeteren van de communicatie met studenten over de beoordelingscriteria voor het beeldend werk, waardoor hun bewustzijn hiervoor toeneemt.

Het panel heeft zowel uit het 'oude' programma als uit het nieuwe curriculum (ingevulde) beoordelings-formulieren ingezien en op grond daarvan vastgesteld dat de opleiding de toetsing recent inderdaad beter heeft uitgewerkt. De beoordelingsformulieren zijn niet alleen duidelijker geworden door de aan de eindcompetenties gekoppelde leerdoelen te voorzien van beheersingscriteria, maar ook doordat ze van de examinatoren een gedegener onderbouwing verlangen van hun oordelen.

De formele feedback op de formulieren is bij de laatste lichting afstudeerwerken die het panel heeft ingezien dan ook substantiëler en uitgebreider dan voorheen. Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding nadrukkelijk meer oog heeft voor de transparantie van beoordelingen, evenals voor het nog meer betrekken van de portfolio's van de studenten bij het eindexamen. Het panel is hier positief over.

Het panel oordeelt tevens positief over de wijze waarop de opleiding haar systeem van toetsen en beoordelen heeft opgezet en de kwaliteit daarvan borgt, ondermeer met een stevige examencommissie en toetscommissie. De gemaakte verbeterlagen zijn weliswaar van zeer recente datum, maar geven het panel – gelet op de nu al zichtbare verbeteringen in de uitvoering – voldoende vertrouwen dat de getoonde kwaliteit zich zal bestendigen.

Realisatie eindkwalificaties

Het panel heeft voorafgaand aan de audit een overzicht ontvangen van alle studenten die van juli 2011 tot juli 2012 zijn afgestudeerd. In 2011 betrof dit in de voltijdse opleiding 13 studenten, in 2012 waren dit er 18. In juli 2011 studeerden in de verkorte opleiding 4 studenten af, in juli 2012 studeerden er in de verkorte variant 10 af.

De lijsten bevatten informatie over de cijfers voor alle examenonderdelen (beroepsvoorbereiding stagewerkplaats, beroepsvoorbereiding specialisatie beroep, beroepsvoorbereiding presentatie) en de onderzoeksvraag die de betreffende studenten als vertrekpunt voor hun onderzoek hebben genomen. Een dergelijke onderzoeksvraag is bijvoorbeeld: 'Hoe kunnen de lessen kunstzinnige vorming op Jenaplanschool X ingericht worden zodat de principes van het Jenaplanonderwijs er weer een leidende rol krijgen?'. Het panel vindt het type onderzoeksvragen dat het heeft gezien inhoudelijk relevant voor een bachelor DBKV en van voldoende hbo-bachelorniveau.

Het panel heeft, conform voorschrift van de NVAO, uit de geleverde overzichten een selectie gemaakt van in totaal 16 studenten van wie het de afstudeerwerken (beroepsvoorbereiding specialisatie/onderzoek) heeft beoordeeld. De steekproef is aselekt en gestratificeerd uitgevoerd.

Tijdens de locatieaudit heeft het panel vervolgens van de geselecteerde studenten –in aanvulling op de eerdere selectie – van nog meer studenten de overige onderdelen beoordeeld waarop zij zijn afgestudeerd.

Op grond van deze schouw van eindwerkstukken komt het panel tot het volgende oordeel over het binnen de opleiding gerealiseerde niveau.

Het panel vond de gereviewde eindwerkstukken op één na aan de maat. In het als onvoldoende beoordeelde dossier, afkomstig van een student die in 2010 was afgestudeerd, ontbrak de navolgbaarheid van het oordeel door de examinatoren, trof het panel de eindbeoordeling van de theorie niet aan en kende het onderzoek een aantal manco's. Zo was de schrijfstijl van de student te weinig ontwikkeld, was er sprake van een onderzoeksvraag die werd vertroebeld door nogal wat persoonlijke aannames, ontbrak een uitgewerkte onderzoeksozet met onderbouwing, werd er in de conclusie niet gerefereerd aan probleemanalyse, onderzoeksvraag en –uitwerking, en waren de geciteerde bronnen tamelijk obsoleet. Bij de oudere lichting signaleerde het panel ook enkele eindoordelen die het zelf zou betitelen als 'zessen met lange minnen', met name omdat de theoretische onderbouwing in de werkstukken hier en daar te wensen overliet.

Ook was één van de afstudeerprojecten uit de verkorte route van matige kwaliteit. Dit betrof de door de student ontworpen lessencyclus die het panel qua voorgestelde aanpak in de lessen niet geheel didactisch verantwoord vond.

De opleiding gaf desgevraagd aan dat het onderwerp voor de student eigenlijk te omvangrijk en zwaar was, waardoor de beoordeling is uitgevoerd in samenhang met een andere stage, waarin de betreffende student duidelijk aantoonde over voldoende pedagogisch-didactische bekwaamheden te beschikken.

Ondanks deze wat zwakkere werken stelde het panel, welbeschouwd en op goede inhoudelijke gronden en na meer materiaal van deze studenten te hebben ingezien, voor deze mindere afstudeerprojecten uiteindelijk toch ook tot het oordeel voldoende te komen. In geval een student zich aan een afstudeerproject dreigt te vertillen, zo stelt het panel, is het wel zaak dat de begeleider hierin bijstuurt, hetgeen in een enkel geval blijkbaar niet of onvoldoende was gebeurd. De opleiding heeft daar, zo bleek tijdens de audit, oog voor.

Het panel tekent nadrukkelijk aan dat de dossiers van na 2011 van aanmerkelijk betere kwaliteit waren, en enkelen zelfs van bovengemiddeld niveau. Dit betrof zowel het geleverde werk als de substantie en kwaliteit/transparantie van de beoordelingen.

Uit de auditgesprekken bleek dat twee verbeteringen hierop met name van invloed zijn geweest: (i) de sterkere inbedding van praktijk- en artistiek onderzoek in het curriculum heeft ertoe bijgedragen dat sinds 2011 de onderzoeksmatige kwaliteit van de eindwerken is verbeterd en (ii) de sturing op de kwaliteit is versterkt, doordat de go-/no go beslissing voor afstudeertoelating nu eerder gebeurt (in jaar drie al), zodat de onderzoeksvraag realistisch en urgent wordt voor werkveld en student. Het panel vindt dit adequate aanpassingen die bij de laatste lichting afstudeerders al zichtbare resultaten oplevert.

Oordeel werkveld

De werkveldadviesraad (WAR) van de opleiding, die voor een aanzienlijk deel bestaat uit alumni van de opleiding, oordeelt positief over de geleverde kwaliteit. 'Het niveau van de opleiding is zeker hoog genoeg,' stelt een van hen. 'Ik heb wel de praktische kant van het ondernemerschap gemist, want tijdens de afstudeerexpositie kreeg ik kopers voor mijn werk, maar miste toen de skills om daarmee om te gaan.' Een ander stelt: 'Als docent merk ik dat ik veel weet van kunstgeschiedenis. Daar voel ik mij sterk in. De geestelijke bagage van deze opleiding is dan ook uitstekend.'

Een werkveldvertegenwoordiger uit de museumwereld vindt Minerva-studenten meer boven de stof staan dan studenten van andere hbo-opleidingen. 'Ze hebben meer theoretische bagage, ze denken meer conceptueel en minder vanuit de techniek. En als je als museum vernieuwing tot doelstelling hebt, werkt de beeldende achtergrond van de studenten goed uit, omdat ze hun manier van denken meenemen. Een van de studenten is dan ook doorgestroomd naar ons museumdocententeam, dat bestaat uit goede, didactisch geschoolde, docenten.'

Sommige alumni benoemen, tot slot, dat zij op hun school zijn aangenomen omdat ze – gestudeerd hebbend binnen de context van een kunstacademie – 'meer inzicht hebben in het beeldend creatief proces'.

Weging en Oordeel

Het panel heeft vastgesteld dat de opleiding sinds 2011 stevige verbeterlagen heeft gemaakt op het punt van toetsen en beoordelen, met name waar het de navolgbaarheid van beoordelingen betreft. De examencommissie is duidelijk in positie gebracht en heeft – via de toetscommissie – een goed beeld van de kwaliteit die wordt geleverd. Zij voldoet aan de eisen die de wetgever aan een examencommissie in het hoger onderwijs stelt.

Ook de afstudeerfase is door de opleiding onder de loep genomen en heeft daardoor wezenlijke verbeteringen ondergaan. De documentatie voor studenten over de afstudeereisen is helder en studenten zijn goed op de hoogte van wat er van hen wordt verwacht. Er is sprake van een toenemende kwaliteit in de afstudeerwerken.

Het regionale werkveld is uitermate positief gestemd over de kwaliteit van de afgeleverde studenten.

Met de doorgevoerde verbeteringen kan de opleiding de kwaliteit op Standaard 3 op termijn zeker op het niveau krijgen dat vereist is voor het oordeel 'goed'; op dit moment kent het panel op Standaard 3 echter het oordeel 'voldoende' toe, met name vanwege het recente karakter van veel van de doorgevoerde maatregelen en het daardoor dus nog niet kunnen vaststellen van het daadwerkelijk bestendigen van de resultaten van deze maatregelen.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De hbo-bachelor DBKV van de Academie Minerva, Hanzehogeschool Groningen, is een gedegen docentenopleiding, die in haar programma zowel aan het ambacht van de kunstenaar als dat van de docent op een evenwichtige en passende wijze aandacht besteedt. De opleiding is ingebed in een kunstacademie, hetgeen voor aankomende docenten beeldende kunst en vormgeving een aantrekkelijke propositie inhoudt: de ambiance is nadrukkelijk artistiek georiënteerd en inspireert de eigen vaktechnische ontwikkeling van de student. Dit gebeurt evenzeer door het enthousiaste docententeam, dat ondanks het grote aantal parttimers, in hechte samenwerking opereert. Studenten zijn daarnaast zeer lovend over hun vakinhoudelijke en didactische kwaliteiten.

In de opleiding wordt ruimschoots aandacht besteed aan het beroep van de leraar, zowel in de colleges als in de begeleiding door de inrichting van een krachtig – en door studenten gewaardeerd – tutorschap.

De opleiding toont dat zij in staat is tot stevige verbeterlagen. Zo is met name de laatste jaren meer samenhang in het curriculum gebracht en is het systeem van toetsen en beoordelen kritisch onder de loep genomen en verbeterd, niet in de laatste plaats door de bemoeienis van een goed gepositioneerde examencommissie.

Dit alles heeft duidelijk zijn vruchten afgeworpen en zal, wanneer ook de uniciteit en eigenheid van de opleiding in het opleidingsprofiel is verwerkt en de kracht van het programma en de recent ontwikkelde systematiek van de toetsing in de opleidingscultuur beklijven, de opleiding in de toekomst op de afzonderlijke standaarden – en dus ook op de opleiding als geheel – een (nog) hoger oordeel kunnen opleveren.

Op grond van de bevindingen zoals weergegeven in dit beoordelingsrapport geeft het panel de voltijdse bacheloropleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving als geheel nu het oordeel 'voldoende'.

6. AANBEVELINGEN

In deze paragraaf neemt het panel de aanbevelingen op die het zowel vanuit het accreditatiekader als daarbuiten aan de opleiding zou willen meegeven. De aanbevelingen zijn zoveel mogelijk gerangschikt naar de onderwerpen van het accreditatiekader. Mogelijk zijn sommige van de aanbevelingen inmiddels achterhaald, omdat door de duur van het auditproces de opleiding al tijdens het proces verbeteringen in gang heeft gezet.

Standaard 1

- Het opleidingsprofiel voldoet op zichzelf qua hbo-bachelororiëntatie en –niveau. Ook onderzoek en een internationale focus zijn er in opgenomen. Wat nog ontbreekt is de eigen profilering. Het panel beveelt aan om met name de verdere uitwerking en prononcering van artistiek versus praktijkgericht onderzoek en de zogenaamde ‘dikke en dunne lijnen’ als ruggengraat van het programma in het profiel een plek te geven. Dit zou de onderwijskundige visie kunnen vereenvoudigen en voor studenten meer herkenbaar kunnen maken.
- De opleiding heeft nauwelijks statistische gegevens over de alumni en geen formeel alumnibeleid. Het ontbreken van gegevens maakt het lastig om beleid te ontwikkelen. Het panel beveelt aan de alumni als ambassadeurs van de opleiding meer in te zetten en de relatie van de opleiding met de alumni te formaliseren en niet over te laten aan contacten op persoonlijke titel. Te denken valt niet alleen aan een alumnivereniging, maar vooral ook aan activiteiten die voor beiden (opleiding en alumni) vruchtbaar zijn.

Standaard 2

- De internationale uitwisseling beoordeelt het panel als voldoende. Over het geheel genomen vindt het panel dat de internationale component in het programma nog wel enige versterking behoeft, bijvoorbeeld door meer focus te leggen op internationale stages. Daarnaast beveelt het panel aan nog eens kritisch vorm en inhoud van het excursieprogramma onder de loep te nemen en de internationale literatuur kritisch te beschouwen, met name waar het de literatuur uit het internationale werkveld betreft.
- De constellatie van meerdere opleidingen in één academie biedt de mogelijk tot meer multidisciplinaire samenwerking dan nu het geval is. Ook studenten benoemden dit punt tijdens de audit. Het panel heeft eveneens het beeld dat tussen de opleidingen, ook in de vakklassen, nog sterker kan worden samengewerkt, en uitgewisseld. Mogelijk kan het werken in multidisciplinaire projecten voor delen van de opleiding helpen.

Standaard 3

- Het panel beveelt de opleiding ten eerste aan de ingezette verbeteringen op het punt van toetsen en beoordelen goed te monitoren, waar nodig te verbeteren en de kwaliteit te bestendigen.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen hbo-bachelor Docent Beeldende Kunst en Vormgeving Academie Minerva, Hanzehogeschool voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	goed
Standaard 3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

BIJLAGE II Opleidings specifieke eindkwalificaties

EINDKWALIFICATIES/COMPETENTIES OPLEIDING DOCENT BEELDENDE KUNST EN VORMGEVING (2012)

De afgestudeerde Docent Beeldende Kunst en Vormgeving beschikt over de volgende eindkwalificaties:

1. Artistiek Competent

De kunstvakdocent kan als kunstenaar met een eigen visie artistiek werk creëren en het artistieke proces inclusief een breed scala aan ambachtelijke kennis en instrumentele vaardigheden toepassen in onderwijs waardoor lerenden de betekenis van kunst ervaren, geïnspireerd raken en een eigen artistiek proces doorlopen.

2. Pedagogisch-didactisch competent

De kunstvakdocent beschikt als docent over de juiste pedagogische en didactische kennis en vaardigheden om op professionele wijze voor de individuele lerenden en voor groepen lerenden waarmee hij werkt, een veilige en krachtige leeromgeving tot stand te brengen waarin hij hen begeleidt hun mogelijkheden en ambities te ontdekken en ontwikkelen.

3. Interpersoonlijk competent

De kunstvakdocent heeft als docent en kunstenaar het vermogen een prettig leer- en werkklimaat te creëren waarin hij oog heeft voor persoonlijke relaties en waarin op een coöperatieve en constructieve manier door betrokkenen wordt gecommuniceerd en samengewerkt.

4. Omgevingsgericht competent

De kunstvakdocent kan als docent en cultureel ondernemer relevante ontwikkelingen in de samenleving signaleren en onderzoeken en ziet daarin de kansen en mogelijkheden om op een zakelijke en georganiseerde wijze de verbinding te leggen met zijn leer- en werkomgeving.

5. Kritisch-reflectief competent

De kunstvakdocent heeft als startbekwaam beroepsbeoefenaar een kritische en onderzoekende houding richting zijn eigen (kunst)pedagogische en artistieke handelen, beroepsopvattingen en persoonlijke concepten en kan deze systematisch bijstellen ten bate van zijn persoonlijke en professionele ontwikkeling.

BIJLAGE III Schematisch overzicht opleidingsprogramma

Eerste jaar					
Blok 1	Project-week	Blok 2	Project-weeken	Blok 3	Blok 4
Beeldende vakken 7 ECT Beroepsvoorbereiding / Reflectie 8 ECT	Stage-week 1 ECT	Beeldende vakken 8 ECT Beroepsvoorbereiding 7 ECT	NNIK week 1 ECT Ten week Beeldende vakken 1 ECT	Beroepsvoorb. / Reflectie 14 ECT Stage 3 ECT Beeldende vakken 1 ECT	Beeldende vakken 10 ECT Beroepsvoorbereiding / Reflectie 5 ECT
Waarneming 2D 2 ECT 3D 2 ECT Media 2 ECT Cursus fotografie 1 ECT	Oriëntatiestage	Idee en Verbeelding 2D 2 ECT 3D 2 ECT Media 2 ECT Cursus video 1 ECT		Stage onderbouw Beroepsvoorbereiding Stagewerkplaats 1 ECT	Vormgeving 2D 3 ECT 3D 3 ECT Media 3 ECT Cursus typografie 1 ECT
KB gekoppeld aan de beeldende vakken 1 ECT		KB gekoppeld aan de beroepsvoorbereiding 1 ECT		KB gekoppeld aan de beroepsvoorbereiding 1 ECT	KB gekoppeld aan de beeldende vakken onderzoek 1 ECT
KG 2 ECT		KG 2 ECT		KG 2 ECT	KG 2 ECT
Beroepsvoorbereiding 3 ECT Vakdidactiek Onderwijskunde Communicatieleer		Beroepsvoorbereiding 2 ECT Vakdidactiek Communicatieleer		Beroepsvoorbereiding 3 ECT Vakdidactiek Onderwijskunde Basis Praktijk: technische cursussen hout en metaal 1 ECT	
Mentor Portfolio, pop en sok 2 ECT		Mentor Portfolio, pop en sok 2 ECT		Mentor Portfolio, pop en sok 2 ECT	Mentor Portfolio, pop en sok 2 ECT
				Projectruimte 2 ECT Educatie	

Tweede jaar					
Blok 1	Project-week	Blok 2 Herfst-Kerst	Project-weeken	Blok 3	Blok 4
Beroepsvoorbereiding / Reflectie 10 ECT Beeldende vakken 5 ECT	Stage	Beroepsvoorbereiding 10 ECT Beeldende vakken 5 ECT Stage keuze 2 ECT	NNIK week1 ECT en week Beeldende vakken 1 ECT	Beeldende vakken 11 ECT Beroepsvoorbereiding / Reflectie 4 ECT	Beeldende vakken 10 ECT Beroepsvoorbereiding / Reflectie 5 ECT
Vakdidactiek 3 ECT Onderwijskunde 1 ECT		Beroepsvoorbereiding op maat Coaching stage 1 ECT Afgestemd op keuzestage		Media 2 ECT 2D 2 ECT 3D 2 ECT Artistiek onderzoek 1 ECT Vakklas 2 ECT Technische cursus hout/keramiek 1 ECT	Media 2 ECT 2D 2 ECT 3D 2 ECT Artistiek onderzoek 1 ECT Vakklas 2 ECT Technische cursus Zeefdruk 1 ECT
KB gekoppeld aan de beroepsvoorbereiding 1 ECT		KB gekoppeld aan de beroepsvoorbereiding 1 ECT Beschouwen Andere kunsten Theater 1 ECT			Beschouwen Andere kunsten Dans 1 ECT
KG 2 ECT		KG 2 ECT		KG 2 ECT	KG 2 ECT
Basis Praktijk: Technische cursussen Multiples 1 ECT Vakklassen 2 ECT		Psychologie 1 ECT Basis Praktijk: Technische cursussen Grafiek/multiples 1 ECT Vakklassen 2 ECT		Leerpsychologie 1 ECT	Creativiteits-psychologie 1 ECT

Tweede jaar					
Artiestiek onderzoek 2 ECT		Artiestiek onderzoek 2 ECT			
Tutor Portfolio, pop en sok 1 ECT		Tutor Portfolio, pop en sok 1 ECT		Tutor Portfolio, pop en sok 1 ECT	Tutor Portfolio, pop en sok 1 ECT
Projectruimte 2 ECT Educatie					

Derde jaar					
Blok 1	Project-week	Blok 2 Herfst - Kerst	Project-week	Blok 3	Blok 4
Beroepsvoorbereiding/Reflectie 10 ECT	Stage	Beroepsvoorbereiding 9 ECT	NNIK week 1 ECT en week beeldende vakken 1 ECT	Beeldende vakken 10 ECT	Beeldende vakken 10 ECT
Beeldende vakken 5 ECT		Beeldende vakken 6 ECT		Beroepsvoorbereiding/Reflectie 5 ECT	Beroepsvoorbereiding/Reflectie 5 ECT
Vakdidactiek 3 ECT Didactiek Kunstbeschouwing 2 ECT		Stage bovenbouw Beroepsvoorbereiding Vakdidactiek 1 ECT Didactiek Kunstbeschouwing 1 ECT		Keuze Specialisatievak verdiepend 2D, 3D, Media 4 ECT Artiestiek onderzoek 3ECT Vakklas 2 ECT Verdiepende Technische cursus 1ECT	Keuze Specialisatie vak verdiepend 2D,3D, Media 4 ECT Artiestiek onderzoek 3ECT Vakklas 2 ECT Verdiepende Technische cursus 1 ECT
KG/KB gekoppeld aan de beroepsvoorbereiding 2 ECT Beschouwen AK 1 ECT		KG/KB gekoppeld aan de beroepsvoorbereiding 2 ECT		KG/KB gekoppeld aan de beeldende vakken 2 ECT	KG/KB gekoppeld aan de beeldende vakken 2 ECT

Derde jaar					
Adolescentiepsychologie 1ECT				Filosofie 1 ECT	Sociologie (cultuur en onderwijs) 1 ECT
Basis Praktijk: vakklassen 2 ECT Artistiek onderzoek 2 ECT (om de week) Keuze 2D, 3D, Media 1 beeldend vak 1 ECT (om de week)		Basis Praktijk: vakklassen 2 ECT Artistiek onderzoek 2 ECT (om de week) Keuze 2d ,3D, Media 1 beeldend vak 1 ECT (om de week)			
Tutor Portfolio, pop en sok 1 ECT		Tutor Portfolio, pop en sok 1 ECT		Tutor Portfolio, pop en sok 1 ECT	Tutor Portfolio, pop en sok 1 ECT
					Voorbereiding jaar 4 Plan van aanpak 1 ECT
Projectruimte educatie 1 ECT					

Vierde jaar			
Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Beeldende vakken 5 ECT	Beeldende vakken 5 ECT	Beeldende vakken 10 ECT	Beeldende vakken 15 ECT
Verdieping Specialisatie vak 5 Ect	Verdieping Specialisatie vak 5 Ect	Verdieping Specialisatie vak 5 ECT Artistiek onderzoek 5 ECT	Verdieping Specialisatie vak 6 ECT Artistiek onderzoek 6 ECT Presentatie 3 ECT
Beroepsvoorbereiding /Reflectie 10 ECT Specialisatie stage Kennis onderzoek en methodiek 2 ECT Specialisatie beroep 6ECT	Beroepsvoorbereiding /Reflectie 10 ECT Specialisatie stage Specialisatie beroep 8 ECT	Beroepsvoorbereiding /Reflectie 5 ECT Presentatie 3 ECT	
Cultuurbeschouwing 2 ECT	Cultuurbeschouwing 2 ECT	Cultuurbeschouwing 2 ECT	

BIJLAGE IV Programma, werkwijze en beslisregels

Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling t.b.v. bachelor Docent Beeldende Kunst en Vormgeving – Hanzehogeschool Groningen

Auditprogramma gemeenschappelijke onderdelen van de opleidingen DBKV, ABK, Vormgeving communicatie, Vormgeving ruimtelijk ontwerp en de FMI-Masters.

Datum: 21 mei, van 16.30 – 21.00 uur

Locatie Academie Minerva - Praediniussingel 59 – Groningen/Groene Zaal

Tijd	Gesprekspartners	Onderwerpen
16.45	Ontvangst auditteam Drs. W.G. (Willem) van Raaijen, voorzitter P. (Piet) Hagenaars, lid M. (Mirjam) van Tilburg, MEd, lid L. (Lisa) Hoogkamer, student-lid H.R. (Rob) van der Made, secretaris/coördinator	
17.00-18.00		Panel voorbespreking <i>Inclusief catering</i>
18.00-18.45	CvB <i>Marian van Os</i> Dean Minerva <i>Dorothea v.d. Meulen</i> Teamleiders <i>Sieta Maring/DBKV</i> <i>Robin Punt/ABK en FMI Masters</i>	Hanzehogeschool en Academie Minerva Focus op Toptalent, Sectorplan hbo Kunstonderwijs 2012-2016 Personeelsbeleid Kwaliteitszorg Voorprogramma en instroom Samenwerkingen en convenanten, o.a. RUG
18.45-19.30	Kenniscentrum Lector Popular culture, Sustainability and Innovation <i>Anne Nigten</i> Lector Image in context <i>Anke Coumans</i> Projectbureau <i>Frits Hesselings/algemeen coördinator</i> Flexibele schil <i>Hanneke Briër/hogeschooldocent</i> <i>Hendrik-Jan Vermeulen/hogeschooldocent</i> <i>Excellentieprogramma's</i>	Kenniscentrum en lectoraten Projectbureaus Werkplaatsen Flexibele schil van gedeelde programma's Samenwerking met werkplaatsen
19.30-20.15	Examencommissie <i>Jan Pier Brands/voorzitter & AvP</i> <i>Lia Steenmeijer/secretaris</i> <i>Daan Tweehuysen/FMI Masters</i> <i>Sannah den Engelsens/DBKV</i> <i>Bert Kramp/ABK</i> <i>Saskia Mars/Vormgeving</i>	Bevoegdheden en taken Examencommissie en samenwerking met de Toetscommissie: rol in de interne kwaliteitsborging van toetsen en beoordelen en de borging van het eindniveau
20.15-21.15	Bezoek Art shows... Rondleiding door <i>Dorothea v.d. Meulen, Sieta Maring, Robin Punt en Allie van Altena (curator)</i>	

Programma visitatie Bacheloropleiding DBKV - Academie Minerva

Datum: woensdag 22 mei 2013, van 08.45 – 17.15 uur

Locatie Academie Minerva - Praediniussingel 59 – Groningen – Groene Zaal

Tijd	Gesprekspartners	Rol/functie	Onderwerpen
08.45	Ontvangst Auditteam Drs. W.G. (Willem) van Raaijen, voorzitter P. (Piet) Hagenaars, lid M. (Mirjam) van Tilburg, MEd, lid L. (Lisa) Hoogkamer, student-lid H.R. (Rob) van der Made, secretaris/coördinator		
09.00-10.00	Visitatiepanel	Organisatie	Voorbespreking
10.00-10.45	<u>Opleidingsmanagement</u>	Teamleider Sieta Maring Hogeschooldocent(en) Nico Gerbenzon (beeldend) Imka Buurke (beroepsvoorbereiding) Hein Kockelkoren (theorie)	Kennismaking <u>Gespreksonderwerpen:</u> eigenheid opleiding – ambities - hbo-niveau - relatie beroepenveld – samenhangende onderwijsleer-omgeving -opzet/inhoud programma – keuze werkvormen – actuele ontwikkelingen, aansluiting instroom – internationalisering – onderzoeksdimensie – toetsen en beoordelen
10.45-11.00	Intern overleg auditteam		
11.00-11.45	<u>Docenten</u>	Nico Gerbenzon (beeldend) Imka Buurke (beroepsvoorbereiding, toetscommissie,) Paola Pasculli (beeldend, opleidingscommissie) Herman van Hoogdalem (beeldend) Marieke van Stempvoort (beroepsvoorbereiding, stagecoördinatie, opleidingscommissie) Sannah den Engelsens (tutor en SLB, examencommissie)	<u>Gespreksonderwerpen:</u> Ambities - onderwijsprogramma - begeleiding stage en afstuderen - professionalisering/deskundighedsbevordering – studiebegeleiding - internationale oriëntatie
11.45-12.00	Intern overleg auditteam		
12.00-12.45	<u>Studenten</u>	jaar 1 Marianne Brouwer (lid opleidingscommissie) Jaar 2 Aline de Jong (lid opleidingscommissie) Rianne van der Sluis Jaar 3 Marieke Opgelder, Carlijn Renders Jaar 4 Pieke Derks , Rinkje van der Veen Verkorte opleiding Sam Heitkamp, Eveline Engelen	<u>Gespreksonderwerpen:</u> Kwaliteit en relevantie programma – aansluiting – studielast - toetsen en beoordelen - Kwaliteit docenten- opleidings specifieke voorzieningen – eigen producten
12.45-13.30	Lunch auditteam		

Tijd	Gesprekspartners	Rol/functie	Onderwerpen
13.30-14.15	Inloop Promotoren Afstudeerders	Spreekuur Tentoonstelling & afstudeerwerken Alumni : Dajana Heremic Wendy Metz Minke de Groot Promotoren: Ebe Treffers (beeldend) Hein Kockelkoren (beroepsvoorbereiding)	<u>Gespreksonderwerpen:</u> Inhoud examens, procedure, eindniveau
14.15-14.30	Intern overleg auditteam		
14.30-15.15	<u>Werkveld/Alumni</u> WAR Alumni Partners	WAR Ingeborg Abrahamse (Zernike College) Henk Jansen (Hogeland College) Steven Kolsteren (Groninger Museum) Partners: Anne Stoer (Kunstencentrum) Alumni Klasiena Soepboer Birgitte Schalkwijk Liz Wijma Yotka kroeze	<u>Gespreksonderwerpen:</u> contacten met opleiding over onder andere: kwaliteit en relevantie van de opleiding - actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma – eindkwalificaties - projectopdrachten - andere wensen vanuit het werkveld - stage en begeleiding – onderzoekscomponent
15.15-15.30	Intern overleg auditteam		
15.30-15.45	Pending issues <i>Mogelijke extra gesprekken en verificatie documenten</i>		
15.45-16.45	Intern overleg auditteam		
16.45-17.15	Alle gesprekspartners		Terugkoppeling door auditteam

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende (voltijd en deeltijd) opleiding(en) is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 22 november 2011. Daarin staan de standaarden vermeld waarop een Evaluatiebureau zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan een Evaluatiebureau moet bepalen of de basiskwaliteit van die opleiding als voldoende kan worden beoordeeld.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de(voltijd- en deeltijd) variant(en).

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geleidingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Verantwoording keuze gesprekspartners

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt.

Als onderdeel van het locatiebezoek heeft het auditteam aanvullend afstudeerwerkstukken van de studenten beoordeeld.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 22 november 2011'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de basiskwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde standaarden voor basiskwaliteit.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1 of 3 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien ten minste twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien ten minste twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld; waaronder in elk geval standaard 3.

BIJLAGE V Lijst geraadpleegde documenten

Lijst geraadpleegde documenten, conform richtlijn van de NVAO

- Kritische reflectie opleiding
 - Organigram instelling / Organigram opleiding.
 - Domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties / Schematisch programmaoverzicht
 - Studiegids Academie Minerva Bacheloropleidingen BKV, 2012-13
 - Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
 - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docent(en) en studiepunten.
 - Onderwijs- en examenregeling – OER.
 - Overzicht van het ingezette personeel
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
 - differentiatie in graad uitgedrukt in % van het totaal.
 - Overzichtslijst van *alle* afstudeerwerkstukken van de laatste twee jaar en portfolio's
 - Overzicht van de contacten met het werkveld
 - Overzicht gastdocenten
 - Samenvatting en analyse recente evaluatieresultaten en relevante managementinformatie.
 - Verslagen overleg in relevante commissies / organen.
 - Documentatie over student- en docenttevredenheid.
 - Toetsplan, toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
 - Handboeken en overig studiemateriaal.
 - Opleidingsjaarplan DBKV, 2012-2013
 - Verandering & Verantwoordelijkheid, Academie Minerva Jaarverslag, 2011-2012
 - Notitie Academie Minerva en onderzoek 2012-2013
 - Verschillende opleidingsdocumenten en Minerva-beleidsdocumenten
- Door het panel te bepalen representatieve selectie van afstudeerwerkstukken van de afgelopen twee jaar met beoordelingscriteria en normering.
Overzicht van 16 afstudeerwerkstukken op studentnummer:

305156	2011
302055	2011
303913	2011
302049	2011
302120	2011
290577	2011
290275	2011
302163	2011
302086	2012
301179	2012
317826	2012
323578	2012
335566	2011 V ¹⁰
348655	2012 V
360025	2012 V
353838	2012 V

¹⁰ V = afkomstig uit de Verkorte Opleiding (studenten die bijvoorbeeld met een afgeronde bachelor ABK zijn ingestroomd).

BIJLAGE VI Overzicht auditteam

Samenstelling, korte functiebeschrijvingen (cv's) en onafhankelijkheidsverklaringen van voorzitter, leden en secretaris.

Samenstelling en expertise van het auditteam laten zich als volgt weergeven:

Panelleden	Expertise audit/ kwaliteitszorg	Expertise onderwijs	Expertise werkveld	Expertise vakinhoud	Expertise internationaal	Expertise student-zaken
Drs. W.G. (Willem) van Raaijen voorzitter	X	X				
P. (Piet) Hagenaars werkveld- / vakdeskundige	X		X	X	X	
M. (Mirjam) van Tilburg, MEd werkveld- / vakdeskundige			X	X		
L. (Lisa) Hoogkamer studentlid						X
H.R. van der Made secretaris	X	X				

Op 22 mei 2013 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het panel DBKV, nr. 001776 - Hanzehogeschool.

Korte functiebeschrijvingen panelleden

1	Willem van Raaijen is partner bij Hobéon en treedt sinds 2004 veelvuldig op als lead-auditor van auditpanels in het kader van accreditaties hoger onderwijs.
2	Piet Hagenaars is directeur a.i. van de Stichting Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst Utrecht.
3	Mirjam van Tilburg is werkzaam aan de Willem de Kooning Academie Rotterdam, onder meer als domeincoördinator ontwikkelteam leerlijn Experience Strategies voor de opleiding ABK en DBKV, hogeschooldocent en coördinator ontwikkelteam curriculum DBKV.
4	Lisa Hoogkamer is vierdejaarsstudent aan de opleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving aan de Academie voor Beeldende Vormgeving van de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten.

Secretaris/Coördinator

Rob van der Made	Gecertificeerd d.d. 31 september 2011
------------------	---------------------------------------

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

Drs. W.G. van Raaijen

is als voorzitter/~~deskundige/studentlid/secretaris~~ gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

HBO-bachelor Docent Beeldende Kunst en Vormgeving

aangevraagd door de instelling:

Harze Hogeschool

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Den Haag

Datum: 15 april 2013

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

P.H.A.M. Hagenaars

is als voorzitter/deskundige/studentlid/secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleidingen:

HBO-bachelor Docent Beeldende Kunst en Vormgeving, HBO-bachelor ABK, HBO-Masters Painting, Interactive
Media & Environments en Scenography

aangevraagd door de instelling:

Hanze Hogeschool

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: *UTRECHT*

Datum: 22 april 2013

han
Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

Mirjam van Tilburg

is als voorzitter/deskundige/studentlid/secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleidingen:

HBO-bachelor Docent Beeldende Kunst en Vormgeving, HBO-bachelor ABK, HBO-Masters Painting, Interactive
Media & Environments en Scenography

aangevraagd door de instelling:

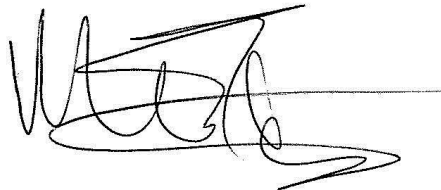
Hanze Hogeschool

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Rotterdam

Datum: 22 april 2013

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

L.M.M. (Lisa) Hoogkamer

is als ~~voorzitter~~/deskundige/studentlid/~~secretaris~~ gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

HBO-bachelor Docent Beeldende Kunst en Vormgeving, HBO-bachelor ABK, HBO-Masters Painting, Interactive
Media & Environments en Scenography

aangevraagd door de instelling:

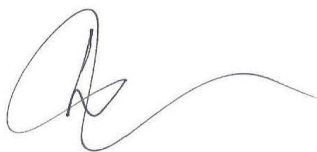
Hanze Hogeschool

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Amsterdam

Datum: 22 april 2013

Handtekening:

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende (naam en privé adres)

H.R. van der Made

is als ~~voorzitter~~/deskundige/studentlid/secretaris gevraagd voor beoordeling van de opleiding:

HBO-bachelor Docent Beeldende Kunst en Vormgeving

aangevraagd door de instelling:

Hanze Hogeschool

- Verklaart hierbij geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker / docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- Verklaart hierbij zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben
- Verklaart strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan hem/haar bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken.
- Verklaart hierbij op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Plaats: Den Haag

Datum: 15 april 2013

Handtekening:

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl